

Kaja Pastarus * Merle Varik

EESTI KEELE

LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

3. KLASSILE

3. OSA

Kaja Pastarus * Merle Varik

EESTI KEELE

LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

3. KLASSILE

3. OSA

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Kaja Pastarus, Merle Varik
Eesti keele lugemik-tööraamat 3. klassile. 3. osa

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele

Retsenseerinud Kadri Männiksaar, Krista Sunts
Õppevara koostamist nõustas Kaja Plado

Keeleliselt toimetanud Tiina Helekivi
Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm
Kaane kujundanud Eve Kurm
Tehniliselt toimetanud Andero Kurm
Illustratsioonid Marilis Ehvert, Ülle Meister
Fotod: Wikimedia Commons

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine” kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove

Autoriõigus: SA Innove, autorid 2014

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-524-72-3 (kogu teos)

ISBN 978-9949-524-73-0 (kogu teos, pdf)

ISBN 978-9949-524-74-7 (I osa)

ISBN 978-9949-524-75-4 (I osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-76-1 (II osa)

ISBN 978-9949-524-77-8 (II osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-78-5 (III osa)

ISBN 978-9949-524-79-2 (III osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-80-8 (IV osa)

ISBN 978-9949-524-81-5 (IV osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-65-5 (Õpetaja juhendmaterjal, pdf)

Trükiettevalmistus: Kirjastus Studium
Riia 15 b, Tartu 51010
Tel 7343 735, www.studium.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas
Lohkva, Luunja vald
Tartumaa 62207

Mida ma arvan?

Tagasiside-leht õpilastele

1. Märki tabeli õigesse tulpa ✕.

2. Vasta õpetaja küsimustele.

*Meeldis. → Mida huvitavat said teada? Mis oli selles loos lõbusat? ...

*Ei meeldinud. → Mis sulle selles loos ei meeldinud?

	MEELDIS	EI MEELDINUD
1. Tervitus sõbralt		
2. Missugune on talv?		
3. Mis ma sain?		
4. Talvel (I osa)		
5. Talvel (II osa)		
6. Karula rahvuspargis		
7. Orav ja jänes		
8. Issiga kelgutamas		
9. Minu vastlapäev		
10. Pidu-päev		
11. Mõistata		
12. Anu televiisor		
13. Kohtumine jäätise-putka juures		
14. Krõll		
15. Nublu		
16. Klaabu		
17. Teatris (I osa)		
18. Teatris (II osa)		
19. Ilus pesakast		

Tervitus sõbralt

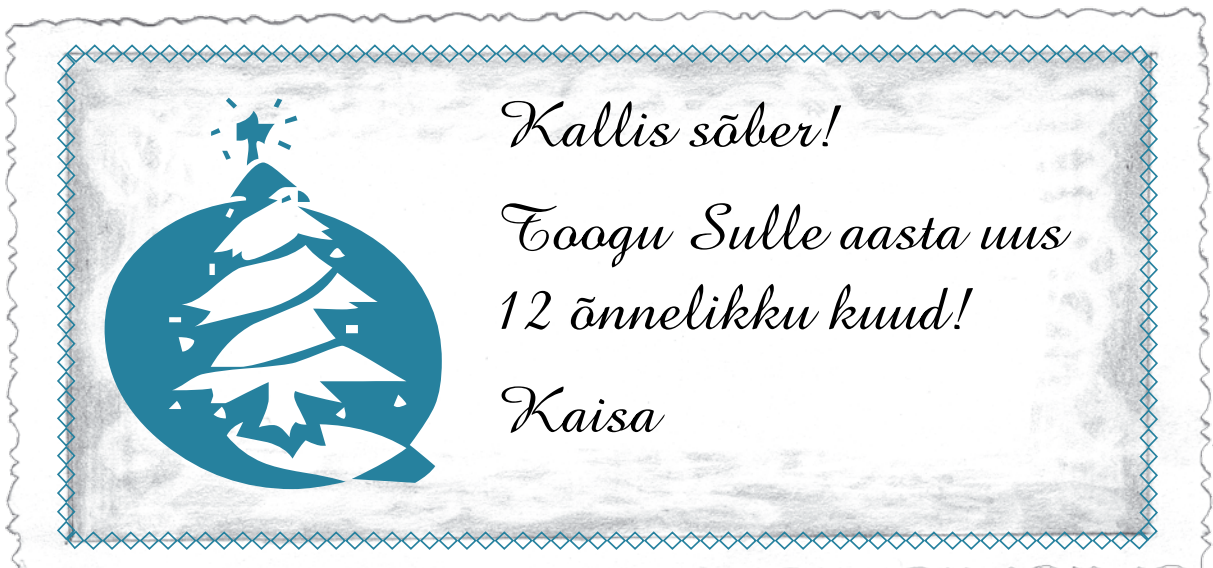
mobiil, mobiilid
tele|fon, tele|fonid
nuti-telefon

F f -
TELE|FON
tele|fon

lubas lobi|seda
tõusis tähtsa näo|ga
hakkasid nihe|lema

12 õnne|likku kuud = 1 õnne|lik aasta

- Jälle koolis! Täna oli väga põnev tund. Õpetaja lubas meil terve tunni lobi|seda. Kõik rääkisid oma jõulu|dest ja vahe-ajast.
- Tiina tõusis tähtsa näoga püsti. Ta võttis kotist välja oma uue mobiili. Tiina lausus uhkelt: „*Vaadake, mis ma sain. See ei ole tavaline. See on nuti-telefon!*”
Nüüd hakkasid paljud lapsed nihe|lema. Veel tõusid püsti Teet, Kaie, Martin ja Ülo. Ka nendel olid uued tele|fonid.
- „*Aga mina sain ilusa kaardi. Selle saatis minu parim sõber,*” ütles Maris vaikselt. Tüdruk hoidis kaarti õrnalt käes.

1. Loe lause. Leia tekstist lähedase tähendusega lause. Asenda joonitud sõnad tekstis olevatega.

1. Õpetaja lubas tunnis juttu ajada. (1. lõik)
2. See ei ole harilik telefon. (2. lõik)
3. Paljud õpilased hakkasid rabelema. (2. lõik)
4. „See on nuti-telefon!” sõnas Tiina uhkelt. (2. lõik)
5. Mina sain sõbralt kauni kaardi. (3. lõik)

2. A. Kirjuta lünkadesse laste nimed. Mille üle oli lastel hea meel?

Tiina		
Martin		Maris

B. Kes said endale telefonid? Värvige nende laste nimed.

Jõulu^ldeks said telefonid last.

3. A. Loe lõik. Vali lõigu kohta sobivad küsimused (X).

1. lõik

- 1. Mida lubas õpetaja tunnis teha?
- 2. Mis oli õpetaja nimi?
- 3. Millest lapsed tunnis rääkisid?

2. lõik

- 1. Kes sai jõuludeks kutsika?
- 2. Mis oli Tiinal koolis kaasas?

3. lõik

- 1. Kellelt sai Maris kaardi?
- 2. Kus Maris elab?
- 3. Mida soovis Kaisa Marisele?

B. Vasta küsimustele. Leia vastus tekstist. Loe.

4. Loe. Jooni tähenduselt sarnane sõna.

(lubas) **lobiseda** – rääkida, loota, laulda

(see on) **imelik** – tuttav, kummaline, ilus

(hakkas) **nihelema** – jonnima, õppima, rabelema

5. A. Loe. Järjesta sõnad. Kirjuta lause.

B. Kes nii ütles? Ühenda pilt ja lause.

Tiina

sain mobiili Ma uue.

_____

sõbralt ilusa Mina kaardi sain.

_____

Maris

6. A. Loe lause. Leia tekstist sarnane lause / laused.

Kui lause sobib teksti kohta, joonista märk *.

1. Esimesel päeval rääkisid lapsed oma vahe-ajast.
2. Tiina uhkustas oma uue mobiiliga.
3. Õpetaja näitas lastele uut telefoni.
4. Neli last said jõuludeks telefonid.
5. Kaisa on Marise parim sõber.
6. Kaisa soovis Marisele õnne uueks aastaks.

Otsi:

1.

2.

2.

2.

3.

kaart

B. Loe laused, mille juurde tegid märgi.

7. Koosta Tiina ja Marise kohta laused. Jooni sobivad sõnad.

Tiina oli {
uhke.
rõõmus.
sõbralik.

Ta arvas, et {
ainult temal on nuti-telefon.
ta on ilus tüdruk.
teistel ei ole mobiili.

Maris oli {
rõõmus } , sest {
kurb } sõber soovis talle head.
õnnelik } kaart oli väga ilus.
tal on palju sõpru.

8. Loe laused. Otsusta ja värvi laused.

- Laused telefoni kohta → KOLLANE.
- Laused sõbra kohta → HELE-SININE.

1. Saab raha eest osta.

2. Võib katki minna.

3. Nad on täiesti sarnased.

4. Saad emalt laenata.

5. Teeb sünni-päeval kingitusi.

6. Saad talle külla minna.

Parem üks hea sõber, kui kümme telefoni.
Ilma telefonita saan ma hakkama.
Ilma sõbrata on väga kurb olla.

Mul on neli head sõpra.
Ma küsisin kõigilt ühe-suguse küsimuse.

Missugune on talv?

M. Pljatskovski järgi

panevad söögi-majja toitu

kelgu|tavad

pole kuskilt iva|gi võtta

süsa|tavad

koer häuga|tas

uisu|tavad

kardad ära külme|tada

mängi|vad lume-sõda

„Kuule, leevike! Missu|gune on talv?”

Leevike piiksus: „*Talv on väga raske.*” Linnuke lisas: „*Lapsed panevad meie söögi-majja toitu. See on hea! Muidu pole meil kuskilt ivagi võtta.*”

„Koer, mida sina arvad? Missugune on talv?”

Koer hauga|tas: „*Külm! Terved päevad istud küüdis. Kardad nina ära külmetada.*”

„Mesi-käpp! Missugune on talv?”

Karu mõmises: „*Mis temast ikka rääkida? Talv on ju hoopis lühike. Kestab kõigest ühe öö.*”

„Kallis sõber, ütle sina! Missugune on talv?”

Poiss hüüdis: „*Talv on lõbus! Talvel kõik kelgutavad, suusatavad, uisutavad! Ja mängivad lume-sõda!*”

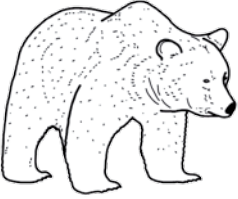

<http://miksike.ee/documents/main/lisa/1klass/4elutu/missugune.htm>

* Mis küsimus küsiti tegelaste käest? Kes vastasid sellele küsimusele?

* Lugege teksti osalistega.

1. A. Mida tegelased arvasid talve kohta? Kirjuta joonele.

B. Vali sobivad põhjused. Valed laused tõмба maha.

	... arvas nii:	Miks ta nii arvas? (põhjus)
	„Talv on _____.”	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Talvel sajab lund. ◆ Mõni-kord tuiskab. ◆ Linnud ei leia toitu.
	„Talv on _____.”	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Talvel puhub tuul. ◆ Talvel on väljas pakane. ◆ Mõnikord on sula-lumi.
	„Talv on _____.”	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Talv kestab mitu kuud. ◆ Karu magab talvel. Ta ei saa aru, kui pikk talv on.
	„Talv on _____.”	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Talvel saab kinos käia. ◆ Poisi sünni-päev on talvel. ◆ Talvel on tore õues olla.

* Mida saab õues lumega teha?

2. Vali sobiv lause-lõpp. Vale sõna tõмба maha.

Kõik tege|lased arvasid {
ühte-moodi.
eri|nevalt.
õigesti.

3. Missugune on talv sinu arvates?

Miks sulle meeldib talv? Miks sulle ei meeldi talv?

* Soovitus: abiks võtta loodus- ja tegevuspildid.

Mis ma sain?

G. Sepp (lühendatud)

maalis aken|dele hõbe-lilled

malakas = roõgas, kaõgas

pistis kätte malaka

lasi kelõu|ga kũnka nõõvalt alla

tõi { pika kelõu-sõõdu
sileda suusa-
raja
libeda uisu-võõlja

Talv – see kinkis kõrged hõõged,
valge taeva, valge maa.
Meie toa aken|dele
hõõbe-lilled maalis ta.

Õue tegi lume-memõme
hõõsti-hõõsti naljaka:
põõhe surus vana õõmbri,
kõõtte pistis malaka.

Talv tõõi pika kelõu-sõõdu
nõõvalt alla teiste võõdu,
suusa-
raja sileda,
uisu-võõlja libeda.

<http://www.miksike.ee/docs/lisa/1klass/2perek/mismasai.htm>
(lihtsustatud: orig. madjaka → malaka, orig. uisuvõõlja vileda → ... libeda)

1. Täienda lume-memõme pilti. Abi leiad teisest salmist.

2. Mis pildid võõksid luuletuse järgi veel joonis|tada?

3. Loe lause. Leia luuletusest lähedase tähendusega read.

1. Talvel on väljas kõrged lume-hanged.	☐	salm
2. Talvel sajab sageli valget lund.	☐	salm
3. Väljas on pakane. Akna-klaasile tekivad jää-lilled.	☐	salm
4. Sula-lumega saab teha lume-memme.	☐	salm
5. Lapsed teevad kelkudega võidu-sõitu.	☐	salm
6. Talvel saab õues suusata ja uisutada.	☐	salm

4. Leia puuduvad sõnad. Loe luuletus.

1. Talv – see kinkis kõrged ..... ,
valge taeva, valge .....
Meie toa .....
hõbe-lilled maalis ta.

2. Õue tegi lume-.....
hästi-hästi ..... :
pähe surus vana ..... ,
kätte pistis malaka.

3. Talv tõi pika kelgu-.....
nõlvalt alla teiste ..... ,
suusa-rajajad ..... ,
uisu-välja libeda.

5. Loe. Lõpeta laused.

Mulle meeldib ... . (*palju lund / vähe lund*)

Mulle meeldib talvel (*mida teha?*) ... .

LISAD lk 73 (mõistatused).

Talvel (1. osa)

Heljo Randmäe, Krista Sprenki järgi

aia-posti|del

lume-mütsid peas

hõovis = õues

vēere|tas palli

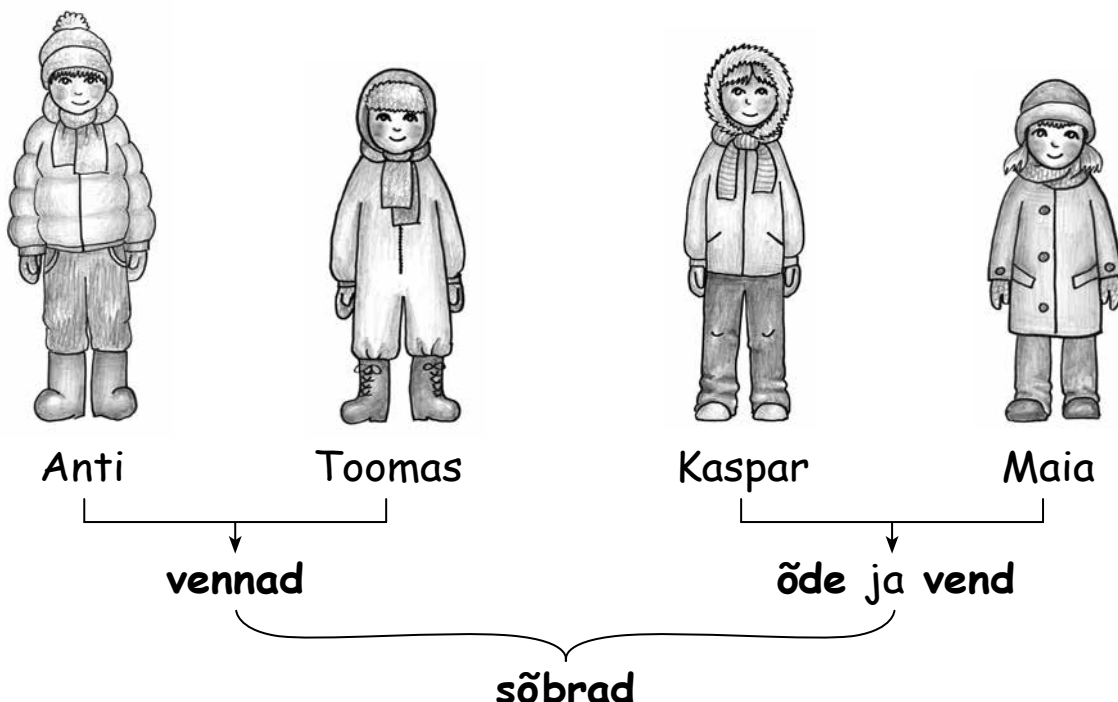
pani lume-mem̄me ninaks

tegi kabi|dest silmad

- Juba mitu päeva sadas lund. Aia-postidel olid lume-mütsid peas. Katusel oli paks lumi. Lapsed hullasid hõovis.
- Anti veeretab lumest suure palli. Anti vend Toomas tegi keskmise palli. Kaspar veeretab lumest väikese palli. Kolmest pallist kokku sai uhke lume-memm.
- Maia tõi toast ühe porgandi. Ta pani selle lume-mem̄me ninaks. Kaspar tegi kabi|dest silmad ja suu. Toomas pistis mem̄me|le kepi kätte. Anti pani talle kausi pähe. Lume-memm seisis sirgelt nagu sõdur.

Randmäe, H., Sprenk, K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl“, 1978, lk 70

1. Loe. Täida lüngad.

1. Õues olid poissi ja tüdruk.
2. Ühe pere lapsed olid ..... ja .....
3. Teise pere lapsed olid ..... ja .....
4. Toomase vend on .....
5. Anti vend on .....
6. Kaspari vend on .....
7. Kaspari õde on .....
8. Maia vend on .....
9. Vendade sõbrad on ..... ja .....
10. Kaspari ja Maia sõbrad on ..... ja .....

KONTROLLI. Sa ei saanud ühele lausele vastata.

See oli *neljas* / *viies* / *kuues* lause.

2. A. Loe lause. Leia tekstist sarnase tähendusega lause. Loe. Kas joonitud sõna on õige (+) või vale (-)?

1. Lapsed tegid õue ühe lume-memme. (2. lõik)
2. Maia tõi õue viis porgandit. (3. lõik)
3. Anti pani memmele mütsi pähe. (3. lõik)
4. Käbidest said suu ja silmad. (3. lõik)
5. Toomas pani memmele kepi kätte. (3. lõik)
6. Ema seisis sirgelt nagu sõdur. (3. lõik)

KONTROLLI. Kolmes lauses olid joonitud sõnad õigesti.

B. Asenda lauses vale sõna. Loe lause.

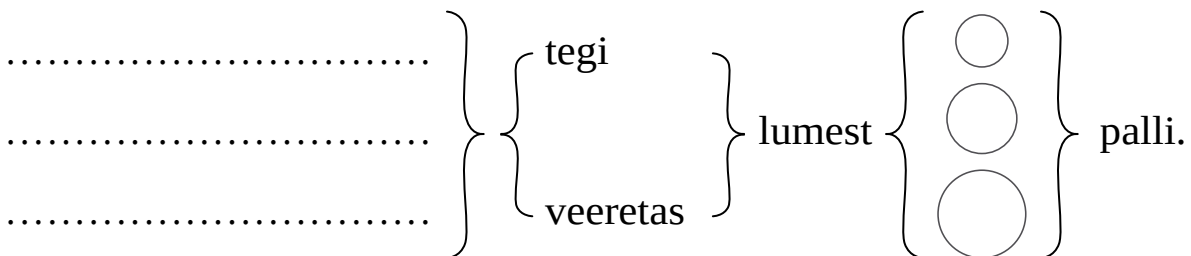
3. A. Loe.

Anti veeretas lumest suure palli. Anti vend Toomas tegi keskmise palli. Kaspar veeretas lumest väikese palli. Kolmest pallist kokku sai uhke lume-memm.

B. Kui suuri palle poisid lume-memme tarvis veeretasid?

Moodusta laused.

Kes?

4. A. Loe. Kirjuta lünka sobiv sõna.

B. Loe laused.

suure memme prahti lund keskmise väikse memme

1. Hoovis oli palju (mida?) .....
2. Sõbrad otsustasid õuele teha ühe (mille?) lume-.....
3. Anti veeretas lumest (kui suure?) ..... palli .
4. Toomas tegi (kui suure?) ..... palli.
5. Kaspar veeretas (kui suure?) ..... palli.
6. Kolmest pallist tegid poisid (mille?) lume-.....

1. Porgandi tõi memmele (*kes?*) .....
2. Kaspar tegi (*millest?*) ..... silmad ja suu.
3. Anti pani memmele pähe (*mille?*) .....
4. Toomas pistis talle kätte (*mille?*) .....
5. **Lume-memm seisis sirgelt nagu** (*kes?*) .....

5. A. Mida arvad sina? Jooni lausesse sobiv sõna.

1. Lastel oli õues väga *igav* / *lõbus*.
2. Sõpradele *meeldib* / *ei meeldi* koos mängida.
3. Ühes-koos sai lume-memm *kiiresti* / *aeglaselt* valmis.

B. Loe laused joonitud sõnadega.

6. A. Loe. Värvige selle pala kohta sobivad laused.

1. Üksinda on rahulik mängida.

2. Teiste asju ei tohi lõhkuda.

3. Koos saame asjad kiiresti valmis.

4. Sõpradega koos on tore olla!

B. Võrdle oma tööd naabriga. Loe värvitud laused.

Talvel (2. osa)

kiusa|vad ala-ilma väikse|maid

jõmmid irvi|tasid

poiss noris = oli nori|ja

liug → saab teha pika liu

viru|tasid paar jala-hoopi

vajus nukralt kõssi

laseme jalga = põgeneme

tõnni|vad = nutavad

○ Järsku lendas üks lume-kuul vastu memme kõhtu. Siis teine ja kolmas pall. Hoovil olid suured poisid sinisest majast. Nad kiusavad ala-ilma endast väikse|maid.

○ Kõige suurem poiss noris: „*Noh, kribud! Saite lume-memme valmis?*” Ta lõi lume-memmel kausi peast. Kõik kolm irvi|tasid. Suur nori|ja jätkas: „*Hei, jõmmid! Kausiga saab teha pika liu!*”

Tema sõbrad irvi|tasid. Mõlemad viru|tasid memme pihta paar jala-hoopi. Lume-memm vajus nukralt kõssi.

○ Maial hakka|sid pisarad mööda põski veere|ma.

Suur poiss hõikas: „*Poisid, laseme jalga! Tited juba tõnnivad!*”
Ja läinud nad olid|ki.

Käesoleva tööraamatu autorite tekst

1. Loe. Otsusta, kas lause sobib teksti kohta. Märki (+) või (-) .

1. Suured poisid veeretasid lume-palle.
2. Üks poistest lõi lume-memmel kausi peast.
3. Suured poisid lasid kausiga liugu.
4. Kaks poissi löid lume-memme jalaga.
5. Suured poisid jooksid hoovist ära.

2. Loe suure poisi sõnad (2. ja 3. lõik). Jooni sõnad eri värvidega.

Poiss nimetas oma sõpru: ... → SININE JOON

Poiss nimetas väikse|maid lapsi: ... → PUNANE JOON

3. Loe. Täida lüngad.

1. Memme kõhu pihta lendas (mitu?) ..... palli. (1. lõik)

2. Lume-memme lõhku|sid (mitu?) ..... suurt poissi. (2. lõik)

Kõige suurem poiss:

... lõi lume-memmel kausi peast.
... irvitas.

... tahtis kausiga liugu lasta.

... hõikas: „Laseme jalga!”
... jooksis minema.

Suure poisi sõbrad:

.....

.....

... virutasid jalaga memme pihta.

.....

4. A. Mida halba tegid suured poisid? Loe ja märgi X.

narrisid väikse|maid

lõid jalaga lume-memme

varas|tasid

tegid vahva lume-memme

lõi kausi memme peast

loopisid memme pihta lume-kuule

muutsid väikesed lapsed kurvaks

kaklesid

B. Mida toredat oleksid suured poisid võinud teha?

5. Loe. Mida võisid tunda väiksed lapsed? Värv sobivad sõnad.

Suured poisid põgenesid hoovist.

Õue jäi kõssis lume-memm.

Väiksed lapsed võisid olla:

rõõmsad

kurvad

õnne|tud

õnne|likud

**Anti, Toomas,
Kaspar, Maia**

Mulle ei meeldi,
kui keegi lõhub minu asju.
Mina ise ka ei lõhu teiste asju.

6. A. Loe. Moodusta laused.

B. Leia sobiv pilt. Kirjuta ringi sisse õige number.

Õue tulid kiusajad

1.

* Hoovis seisis tore ... .

* Äkki lenda|sid {
lume-kuulid } vastu ... .
lume-pallid }

* Õue tulid {
suured poisid.
kiusa|jad. }

* Nad kiusa|vad {
sageli } ... .
tihti }

Suured poisid lõhkusid lume-memme

2.

* Üks kiusaja { lõi }
 { virutas } memmel ...

* ... irvitasid selle peale.

* ... { lõid lume-memme jalaga. }
 { virutasid memmele jalaga. }

* Vahva ... vajus { kössi. }
 { kõve|raks. }

Väikesed lapsed olid õnnetud

3.

* ... põske|del { veeresid }
 { voolasid } pisarad.

* ... { lasid õuelt jalga. }
 { põge|nesid õuelt. }

* Lapsed jäid kurvalt õuele.

C. Jutusta piltide ja sõnade abil.

7. Mis sa arvad? → Mis juhtus hoovis edasi? Vali jutule sobiv lõpp (X).

1. Lapsed tegid uue lume-memme.

2. Lapsed olid kurvad ja läksid tuppa.

3. MÕTLE ISE SOBIV LÕPP!

Karula rahvus-pargis

seljas olid helki|vad kasukad

Karula rahvus- { parki
pargi

metsa-vaht

FILMI

vaata|sid filmi

tegid jälje-raamatu

on kärsitu = ei jõua ära ooda|ta

- Kolmas klass sõitis Karula rahvus-parki. Kaupo vaatas bussi aknast välja. Päike säras. Maad kattis valge vaip. See oli paks lumi. Puudel olid helkivad kasukad seljas.

Metsa ääres seisis üks loom. Kes see oli? Kas tõesti karu?

- Buss jõudis kohale. Karulas ootas juba Ivo. Ta on Karula rahvus-pargi loodus-vaht. Ivo on tark mees. Ta teab looma|dest palju. Enne metsa minekut vaatasid lapsed filmi. Nad tegid koos Ivoga jälje-raamatu.

- Kõik tahtsid näha mets-loomi. Kaupo oli kärsitu: „*Hakkame juba minema! Tahaks väga loomi näha!*”

Ivo naeratas: „*Loodad karu kohata? Lähme parem loomade jälgi uurima!*”

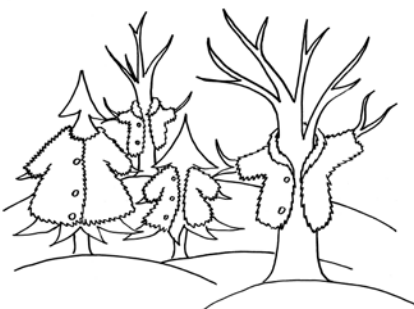
1. A. Loe lause. Vali sobiv pilt. Värvige see pilt.

B. Vali sarnase tähendusega laused (X).

1. Puudel on helkivad kasukad seljas.

Kasukad helki|vad.

Puid katab lumi. Lumi helgib.

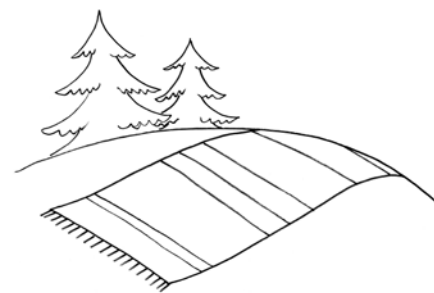
2. Maad katab valge vaip.

Maad katab paks valge lumi.

Maa peal on pehme valge vaip.

2. A. Loe. Leia tekstist lünka sobivad sõnad. Jooni need.

Lapsed	{	sõitsid (<i>kuhu?</i>) Karula rahvus-_____ (1. lõik)
Nad		tahtsid näha (<i>keda?</i>) _____ (3. lõik)
Õpilased		vaatasid (<i>mida?</i>) _____ (2. lõik)
		tegid valmis (<i>mille?</i>) jälje-_____ (2. lõik)
Ivo	{	ootas õpilasi (<i>kus?</i>) Karula rahvus-_____ (2. lõik)
Ta		teadis palju (<i>kellest?</i>) _____ (2. lõik)
Mees		on Karula pargi (<i>kes?</i>) _____ (2. lõik)

B. Loe laused.

3. Loe. Kelle sõnad need on? Ühenda ütlus ja tegelase pilt.

IVO

Tahaks väga loomi näha!

Lähme, uurime loomade jälgi.

Kas sa loodad karu näha?

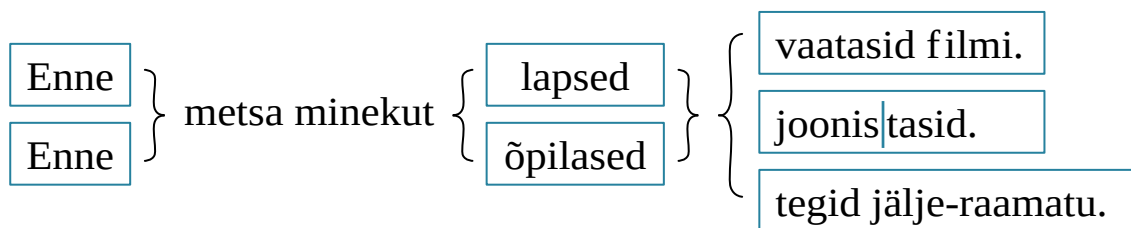
Hakkame juba minema!

KAUPO

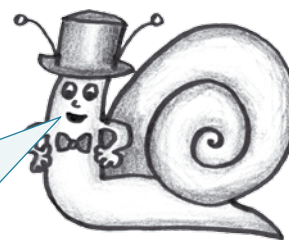
4. Koosta 2 lauset. Väarvi lausesse sobivad sõnad:

1. lause – kollased sõnad, 2. lause – rohelised sõnad.

* Võrdle tulemust naabriga.

Loodus-vaht Ivo õpetas lastele palju huvitavat.

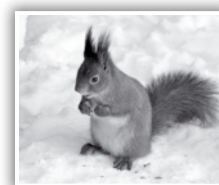

5. Lapsed läksid metsa. Kelle jälgi nad lumel nägid?

Ühenda jälgede ja looma pilt. Kirjuta looma nimetus.

Kes?

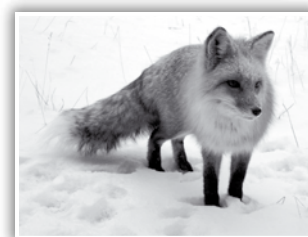
.....

.....

.....

6. Loe lause. Mitu sõna on lauses?

Moodusta kolm lühikest lauset. Kirjuta.

- Lapsed nägid lumel jänese, orava ja rebase jälgi.

1. Lapsed nägid lumel ..... jälgi.

2. Lapsed nägid lumel ..... jälgi.

3. Lapsed nägid lumel .....

* Mis suunas loomad liikusid?

7. Loe. Järjesta laused.

○ Kaupo märkas metsa ääres üht mets-looma.

○ Lapsed vaatasid filmi loomadest.

○ Loodus-vaht Ivo ootas lapsi.

○ Lapsed läksid koos loodus-vahiga metsa.

○ Kaupo imetles lumiseid puid.

1. 3. klass sõitis bussiga Karula rahvus-parki.

○ Õpilased tegid jälje-raamatu.

1. Kuhu lapsed sõitsid? (1.)

2. Mida lapsed nägid bussiaknast? (2., 3.)

3. Kellega lapsed kohtusid? (4.)

4. Mida lapsed tegid enne metsa minekut? (5., 6.)

5. Kuhu lapsed läksid koos loodusvahiga? (7.)

8. Mis loomi võis Kaupo bussi aknast näha? Märgi X.

Karu talvel (mida teeb?) .....

Mets-loomad on talvel raske toitu leida.

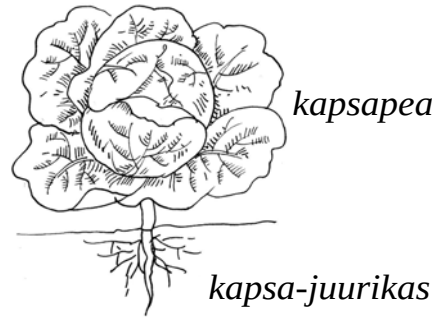
Talvel vii metsa loomadele toitu.

Lindudele pane toitu nende söögi-majja.

Orav ja jänes

lootsin leida kapsa-juuri|kaid
varu|sin = kogu|sin
loodad hamba alla saada = tahad süüa
haab   häävad → lähen häävi|kusse
saan näksi|da hääva-koort

Orav: „Kus sa käisid?”

Jänes: „Inimeste juures.”

Orav: „Miks seal?”

Jänes: „Kõht on nii tühi. Tahtsin näksida natuke heina.
Aia-maalt lootsin leida kapsa-juurikaid.”

Orav: „Kas sa leidsid toitu?”

Jänes: „Oh, ei! Hein oli luku taga. Aia-maal hauku|sid
kurjad koerad.”

Orav: „Ma võin sulle pakkuda pähkleid.
Mõned käbid on ka. Ma varusin neid sügisel.”

Jänes: „Täna sind, sõbrake! Jänesed ei söö käbisid
ning pähkleid. Pean siiski ise endale
toitu otsima.”

Orav: „Mida sa loodad siis hamba alla saada?”

Jänes: „Lähen haavikusse. Ehk saan natuke haava-koort näksida.”

Orav: „See on vist mõru?”

Jänes: „Oh, mis sa nüüd! Eile ja täna pole ma midagi süüanud.
Haava-koort on nüüd kindlasti väga magus!”

1. A. Loe loomade nimetused.

B. Mida keegi sööb? Loe. Ühenda joonega sõna ja pilt.

tutt-saba

pikk-kõrv

haaviku-emand

TOIT
hein
seemned
puu-koor
pähklid
teod

käbi-kuningas

pähkli-pureja

2. A. Loe. Leia tekstist lähedase tähendusega lause. Jooni.

Lause	Jänes	Orav
1. Ma olen nii näljane.		
2. Tahtsin süüa natuke heina.		
3. Aia-maal olid väga tigidad koerad.		
4. Olen varunud pähkleid ja käbisid.		
5. Jäneseid ei söö pähkleid ja käbisid.		
6. Mis toitu sa loodad leida?		
7. Haava-koor maitseb täna väga hästi.		

B. Kes nii ütles? Märki tabelisse (✓).

C. Loe jänese ütlused.

Loe orava ütlused.

3. Loe. Järjesta tegevused.

- Orav soovis jänest aidata. Ta pakkus jänesele oma toitu.
- Tutt-saba tahtis minna haavikusse. Sealt lootis ta toitu leida.
- 1. Jänesel oli nälg. Ta käis inimeste juures süüa otsimas.
- Pikk-kõrv tänas oravat abi eest.
- Jänes ei saanud süüa. Inimeste juures olid kurjad koerad.

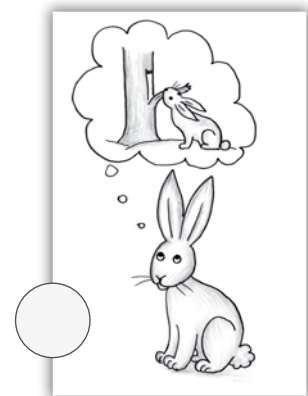
5. A. Loe. Vali sobivad laused. Märki X.

B. Värv sobiv pealkiri. Kirjuta pildi juurde õige number.

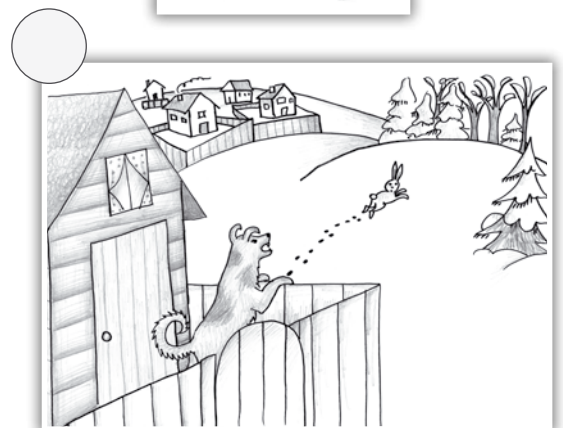
1.	Inimeste juures	Orava toit
☐	Jänes läks inimeste juurde süüa otsima.	
☐	Jänes tahtis süüa kapsa-juurikaid ja heina.	
☐	Tutt-saba sõi kõhu heintest täis.	

2.	Kurjad koerad	Lahke orav
☐	Orav pakkus jänesele enda toitu.	
☐	Jänesele maitsevad pähklid.	
☐	Jänes keeldus orava pakutud toidust.	

3.	Magus haava-koor	Kuusikus
☐	Oravale tundub haava-koor maitsev.	
☐	Jänes läheb haavikusse.	
☐	Jänesele tundub haava-koor väga magus.	

6. Loe. Missugused olid jänes ja orav? Ühenda sõna ja pilt.

lahke
arg
abi-valmis
viisakas

7. A. Loe. Moodusta laused.

Ta
Loomake
Tutt-saba
Pikk-kõrv

Oli mitu päeva söömata.
↓
Tahtis heina ja kapsa-juurikaid.
↓
Ei saanud süüa, mida soovis.
↓
NÄLG
↓
Läks haava-koort närima.
↓
See tundus väga hea ja magus.

B. Loe. Vali sobiv lause-lõpp. Märki .

Haava-koor tundus magus, sest ...

- jänesel oli kõht tühi.
- puu-koore peal oli mesi.
- jänes näksib ainult magusat koort.

Nälg on kõige parem kokk.
Tühja kõhuga tunduvad
kõik toidud väga maitsvad.

Issiga kelgu|tamas

Kristiina Kassi järgi

tõmba|sin selga sooja alus-pesu

vati-püksid = paksud püksid

villa|sed sokid

pani pähe tutt-mütsi

vee-kindlad käpi|kud

pani selga T-särgi

LOE: tee-särgi

püksid olid läbi-märjad

naeru-tuju oli kadu|nud

vähe täis-kasva|nuid

Ühel päeval ütles isa: „*Kuule, Petra! Pane nüüd kähku riidesse! Lähme kelgu|tama!*”

Ma tõmba|sin kiiresti selga sooja alus-pesu. Panin jalga villased sokid ja vati-püksid. Pähe panin tutt-mütsi ja kaela salli. Siis veel paks jope ja vee-kindlad käpikud.

Isa pani selga ainult teksad, T-särgi ja jope. Paps ei pannud isegi mütsi pähe.

Kelgu-mäel oli palju lapsi, kuid vähe täis-kasva|nuid. Suured ini|mesed ainult seisisid. Aga minu isa kelgutas. Ma olin kohe päris uhke. Mul on nii lahe isa!

Isa lükkas mäel kelgule suure hoo sisse. Ise karjus: „*Laske lapsega läbi! Hoidke alt!*”

Poole mäe peal lendas isa kelgust välja. See tegi talle palju nalja. Me lasime mäest alla viis korda. Paps kukkus iga kord lumme.

Siis tahtis isa koju minna. Tal olid püksid läbi-märjad. Naeru-tuju oli tal kadunud.

Kass K., „Petra lood”, 2008, lk 6-9

1. Loe küsimus. Vali sobiv pilt .

- Millised KINDAD pani Petra kätte? (1. lõik)

vee-kindlad sõrmikud

vee-kindlad käpikud

villased käpikud

- Millise MÜTSI pani Petra pähe? (1. lõik)

villane tutt-müts

villane nokk-müts

karva-müts

2. A. Loe 1. lõik. Kuidas Petra ja isa riietusid? Täida lüngad. B. Moodusta laused.

PETRA / TA / TÜDRUK

tõmbas selga	sooja alus-pesu paksu jope
pani jalga	vati-püksid villased sokid
pani pähe	tutt-mütsi
pani kaela	
tõmbas kätte	

ISA / TA

tõmbas selga	T-särgi
pani jalga	
pani pähe	
pani kaela	
tõmbas kätte	

3. Mida Petra võis veel selga (jalga) panna?

4. A. Loe. Täida lünk.

isa _____ oli soojalt riides.

Petra _____ ei olnud soojalt riides.

B. Kuidas isa oleks pidanud riietuma?

5. Loe. Täida lüngad.

Mäe peal lükkas isa kelgule hoo sisse.

Isa karjus kelgul: „Laske lapsega läbi!”

Petra ja isa istusid ühe kelgu peal.

Nad lasid mäest alla ..... korda. (2. lõik)

Iga kord lendas isa kelgust välja.

See juhtus alati poole mäe peal.

Isa kukkus kelgult maha ..... korda.

6. Loe. Vali sobiv lause-lõpp. Märgi .

1. Petra tundis uhkust, sest ...
- tal oli uus kelk.
  - tema isa kelgutaskoos lastega.
  - teised täis-kasvanud ei kelgutanud.

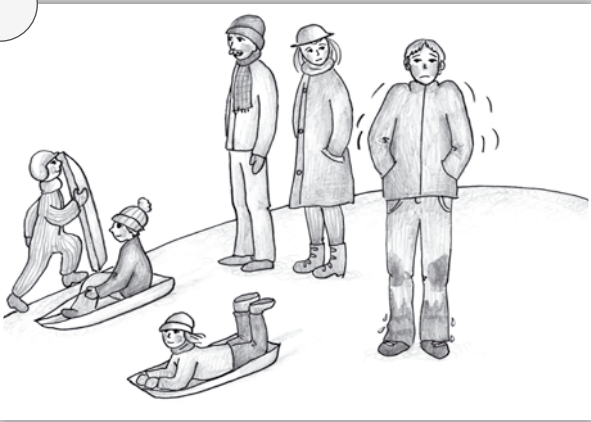
2. Isa püksid said märjaks, sest ...
- õues sadas vihma.
  - ta kukkus mitu korda lumme.

3. Isa ei olnud enam rõõmus, sest ...
- ta kukkus ja sai haiget.
  - tal hakkas külm.
  - tal oli igav.

7. A. Järjesta pildid. Nummerda pildid teksti järgi.

B. Moodusta erinevaid lauseid.

Isal hakkas külm.

Isal said { püksid } ...
                  { teksad }

Tal hakkas ...

Isa ei naernud enam.

Ta tahtis koju minna.

Petra ja isa panid end riidesse.

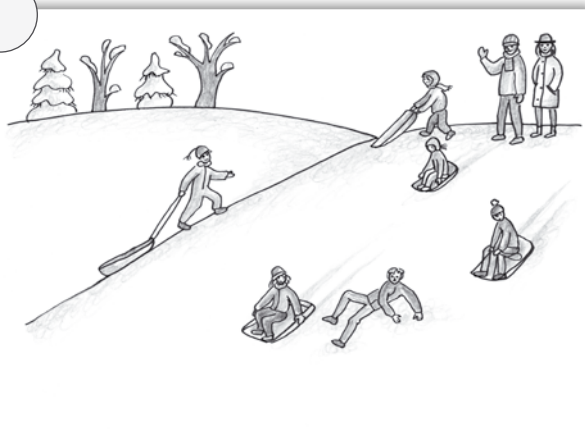
Isa ja Petra tahtsid minna kelgutama.

Petra } { pani } { jalga }
Ta } { tõmbas } { selga } ...
Tüdruk } { } { pähe }
                  { } { kaela }
                  { } { kätte }

Isa } { tõmbas jalga ...

Ta } { pani selga ... ja ...

Isa kelgutab koos Petraga.

Kelgu-mäel oli { palju (keda?) ... }
                          { ja }
                          { vähe (keda?) ... }

Isa lükkas kelgule suure hoo ...

Ta sõitis mäest alla koos ...

Sõidu ajal kukkus isa kelgult { maha. }
  { lumme. }

See tegi talle palju ...

Isa kukkus nii-moodi viis korda.

8. Jutusta piltide järgi.

Tere!

Mina olen Raili.

Ma õpin Simaste Kooli 3. klassis.

Räägin teile oma vastla-päevast.

Minu vastla-päev

ootasin vastla-päeva

Otepää → pidi sõitma Otepäele

käis tuubi|tamas → sõitis tuubi|ga

liug → { **tegi tuubiga**
lasi kelguga } **pika liu**

liu-lask|mine

on tore komme

tõstuk → sõitis tõstu|kiga

sõitsin { tõstu|kiga
võlu-vaiba|ga

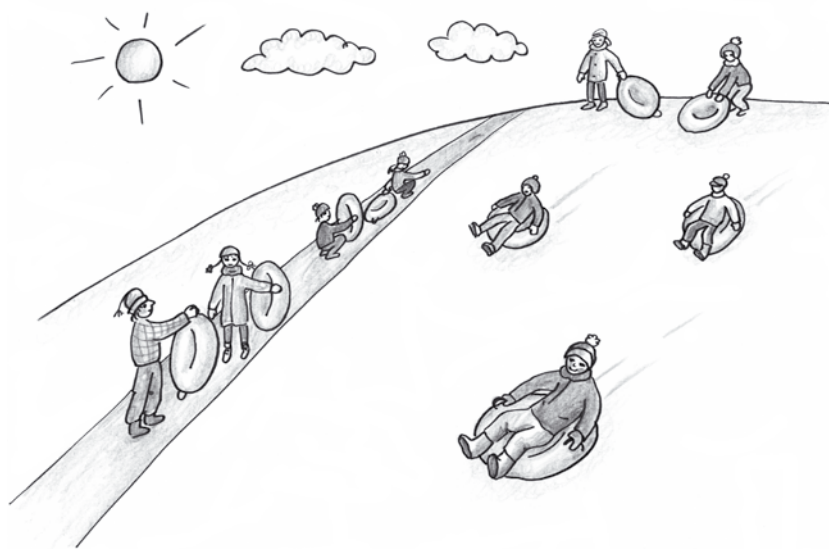
- Ootasin väga vastla-päeva. Meie klass sõidab siis Otepäele. Seal saab tuubiga mäest alla lasta. Kõik minu sõbrad on juba tuubi|tamas käinud. Ainult mina mitte!

Õpetaja rääkis: „Mäel teeme ühe vahva võistluse. Vaatame, kes saab kõige pikema liu. Liu-lask|mine on tore vastla-päeva komme.”

- Küll mäel oli tore! Tuubiga sai kiire ja pika sõidu. Eriti meeldis mulle tõstu|kiga mäest üles sõita. Oli tunne, nagu sõidaks võlu-vaibaga.

- Õpetaja andis meile ka ühe ülesande. Me pidime kodus uurima, mida põnevat vastla-päeval veel teha saab.

LISAD lk 75 (vastlakombed)

tuub
tuubid
tõstuk

1. A. Loe sõnad ja laused. Kirjuta lünka sobiv sõna.

tuubiga

Otepääl

lastele

komme

kodus

Tuubiga

võistluse

tõstukiga

1.

Raili soov

Vahva sõit

Raili ei ole kunagi (*millega?*) ..... sõitnud.

Ta tahtis seda (*kus?*) ..... proovida.

2.

Õpetaja jutt koolis

Õpetaja jutt mäel

Õpetaja rääkis (*kellele?*) ..... pikast liust.

Liu-laskmine on vastla-päeva (*mis?*) .....

3.

Ülesanne mäel

Ülesanne kodus

Lapsed pidid ka (*kus?*) ..... uurima vastla-päeva kombeid.

4.

Õnnetus Otepääl

Vahva sõit Otepääl

Õpetaja korraldas mäel vahva (*mille?*) .....

(*Millega?*) ..... sai mäest alla kiire sõidu.

Mäest üles oli tore sõita (*millega?*) .....

B. Vali igale lõigule sobiv pealkiri. Väarvi see.

Vastla-päev on talvel.
Liu-laskmine on tore vastla-päeva komme.

2. Vaata pilte. Loe. Moodusta laused.

Mis juhtus Siiriga?

1.

Siiri astus bussi uksest välja.

Raili küsis: „Kas sa mütsi ei pane pähe? Õues on ju külm.”

Siiri vastas: „Mina mütsi ei kannan!
Müts on tobe. Kindad ma unustasin koju.”

2.

Sel päeval oli ..... ilm.

Siiril ei olnud kindaid ega .....

Tüdruk { lõdises } külmast.
          { värises }

3.

Ülo läks ..... juurde.

Ta ütles: „Mul on kaks paari kindaid.
Võta ühed endale.”

Siiri võttis ..... vastu.

Ta tänas poissi: „.....!”

3. A. Loe. Täida lüngad. Abi leiad ülesandest 2.

PÕHJUS	TEGEVUS	TAGA-JÄRG
Siiri arvas, et müts on	Siiri jättis kindad ja mütsi koju.	Siiril hakkas mäel .....

1. Mille Siiri jättis koju?
2. Miks Siiri ei kandnud mütsi?
3. Kus olid Siiri kindad?
4. Mis juhtus Siiriga mäel?
5. Mis võib juhtuda pärast külmetamist?

Pärast külmetamist
võib jääda haigeks.

Hooletus ees, õnnetus taga!
Siiri oli hooletu. Ta jättis ...
Siiri võis jääda ...

B. Kuidas sina riietud talvel?

4. A. Loe laused. Kellest räägitakse? Märki tabelisse (X).

Lause	Raili	Siiri	Ülo	Õpetaja
1. ... ei ole kunagi tuubiga sõitnud.				
2. ... korraldas mäel võistluse.				
3. ... uurisid vastla-päeva kombeid.				
4. ... sõitsid tuubi dega mäest alla.				
5. ... tundis, nagu sõidaks võlu-vaibaga.				
6. ... tuli mäele ilma mütsi ja kinnas teta.				
7. ... andis Siirile kindad.				

B. Moodusta laused.

LISAD lk 75 (ristsõna)

Pidu-päev

heiskab lippu = tõmbab lippu üles
ei näe lipu heiska|mist
toimub päikese-tõusu ajal
Eesti Vaba-riigi sünni-päev

lehvib Pika Hermanni tornis
laula|vad hümni
pärast hümni ei sobi plaksu|tada

○ Isa ajas hommi|kul vara Jaani üles. Väljas oli veel pime. Poiss tahtis edasi magada.

Isa rääkis: „Sa ei näe lipu heiska|mist. See toimub ju päikese-tõusu ajal.”

Jaan küsis: „Mis lipu?”

Isa selgitas: „Eesti lipu. Eesti Vaba-riigil on täna sünni-päev.”

Emal lisas: „Lipp lehvib Pika Hermanni tornis iga päev. Sünni-päeva puhul on lipu heiska|mine eriti pidu|lik. Tähtsad mehed peavad kõnet. Ini|mesed laulavad hümni.”

○ **Jaan ütles uhkelt:** „Mina oskan ka hümni laulda.”

Emal kiitis: „See on väga hea!”

Jaan lisas: „Me seisame hümni ajal püsti. Koolis me õppi|sime seda.”

Isa rääkis: „Mehed ja poisid võtavad hümni ajaks mütsi peast. Pärast hümni ei sobi plaksu|tada. Kas sa seda ka tead?”

Jaan vastas: „Tean küll! Vana-isa rääkis mulle eelmisel aastal.”

○ **Emal kutsus Jaani:** „Tõuse siis üles! Meil on täna palju põnevat teha.”

24. veebruar on Eesti sünni-päev.

Pika Hermanni torn asub
Tallinnas.

Mees **heiskab** lippu.

1. Jooni sobivad sõnad. Loe laused.

1. Jaani pere tahtis näha *lipu heiskamist* / *lipu toomist*.
2. Eesti lipp tõuseb torni tippu *õhtul* / *hommikul vara*.
3. Tähtis lipp lehvib *Pika Hermanni tornis* / *Pika Hannese tornis*.
4. Lipu heiska|mise ajal inimesed *tantsi|vad* / *laulavad hümni*.
5. Jaan *oskab* / *ei oska* hümni laulda.

2. Täida lüngad teksti abil. Loe laused.

1. Hümni ajal me (*mida teeme?*) .....
Seda rääkis Jaanile (*kes?*) .....
2. Hümni ajaks võtavad mehed ja poisid (*mille?*) ..... peast.
Seda rääkis Jaanile (*kes?*) .....
3. Pärast hümni me (*mida ei tee?*) ei .....
Seda rääkis Jaanile (*kes?*) .....

3. Vaata pilti.

Kes käituvad valesti? Värvige nende inimeste riided punaseks.

Lipu pidulik heiskamine

4. A. Moodusta laused. Leia sobiv lause-lõpp. Ühenda joonega.

LOE: kahe-kümne neljandal

24. veebruaril on Riigi-lipp heisa|takse
Lipu heiska|mist vaatavad
Inimesed laulavad
Hümni laulmise ajal

Pika Hermannini torni.
Eesti Vaba-riigi sünnipäev.
hümni.
paljud inimesed.
peab seisma korra|likult.

B. Loe laused.

5. Loe. Märki sobivasse tulpä ✓.

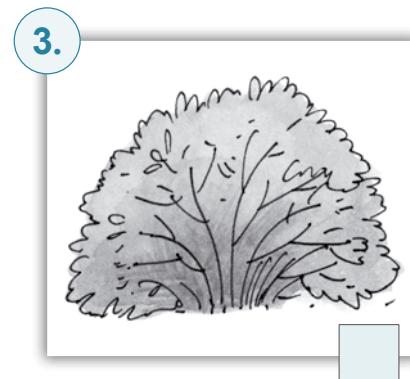
Lause	Teadsin varem	Sain teada tekstist
1. Eesti sünni-päeval toimub pidulik lipu heiska mine.		
2. Eesti lipp tõuseb torni tippu päikese-tõusu ajal.		
3. Eesti lipp lehvib Pika Hermannini tornis.		
4. Hümni ajal peab alati püsti seisma.		
5. Peale hümni ei ole viisakas plaksu tada.		
6. Mehed seisavad hümni ajal ilma mütsita.		

LISAD lk 76 (ristsõna)

Raamatud

1. Loe lause. Vali sobiv pilt. Kirjuta ruudu sisse pildi number.

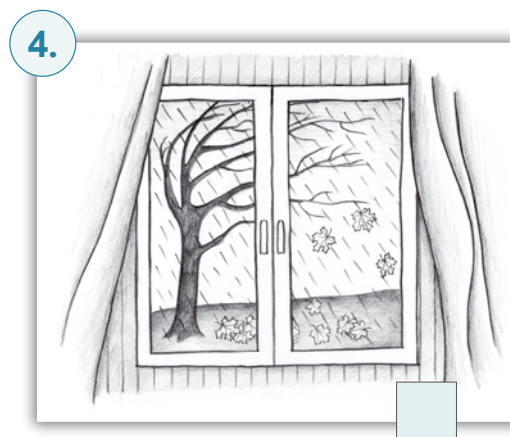
1. Põõsa okste küljes on palju lehti.

2. Sügisel langevad puudelt lehed.

3. Paksus raamat on palju lehti.

4. Öösel säravad taevast tähed.

5. Raamatu-lehele on trükitud tähed.

2. Loe. Vali sobivad pildid (ül 1). Märki X.

Mõistata

Silvia Truu

ehk|ki

tumm = ei saa rääkida

elutu = ei ole elus

1. Ehk|ki tal on palju lehti – pole põõsas, ei ka puu. Kuigi tal on sadu tähti – kõiki loeb su silm ja suu.

2. Räägib sulle mitmes keeles, ise tumm ja elu|tu. Ta on sõber – pea sa meeles, parim sõber elus sul.

Truu S. „Laste rõõm“, 2011, lk 134

Mis on mõista|tuse vastus? See on (mis?) .....

3. Loe. Ühenda joonega lähedase tähendusega laused.

Raamat on minu sõber.

1. Raamat mängib koos minuga.

2. Raamat õpetab mind.

Ma saan raamatust uusi tarkusi.

3. Raamatuid on huvitav lugeda.

Nii ei hakka mul igav.

4. Leia luuletusest riimuvad sõnad. Näiteks: tähti – nähti

lehti – ..... puu – .....

keeles – .....

5. Loe.

Minu ema-keel on eesti keel.
Ma loen eesti keeles palju raamatuid.
Raamatust ma saan uusi teadmisi.
Ma oskan mitmes keeles tervitada.

Eesti keeles:

.....

Soome keeles:

Moi!

Inglise keeles:

Hello!

Läti keeles:

Sveiki!

Saksa keeles:

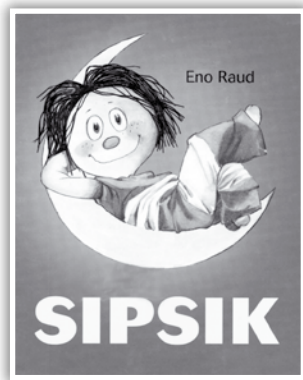
Hallo!

Igas keeles on palju toredaid sõnu.

Hoiame eesti keelt.

Räägime ilusate sõnadega.

14. märts on
ema-keele-päev.

Mart õmbles õele sünni-päevaks nuku.
Vana-ema aitas poissi. Anu nuku nimi on Sipsik.

Anu televiisor

Eno Raua järgi

tele|viisor = teler   kum̃mar|das   klẽidi-käis = kleidi-vãrru|kas

Anul oli papist kast. Ta tahtis sellest teleri teha. Vend Mart tuli Anule appi.

Varsti sai teler valmis. Sipsik puges kasti. Ta soovis esineda.

Nukk kummardas ja ütles: „*Algab saade lastele. Tere, väikesed sõbrad! Täna te küulete uut laulu. Esineb Sipsik.*”

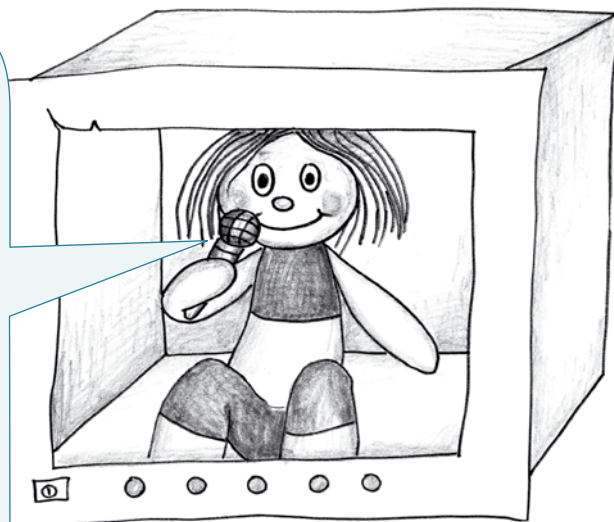
Sipsik laulis:

„Mu peaks on pandud vana sukk,
mul kehaks kleidi-käis.

Ja nagu ikka riidest nukk,
ma olen vatti täis.

Ma mängin, tantsin, salme tean
ja olen laulu-mees.

Mind üles keera|ma ei pea –
mul endal elu sees.

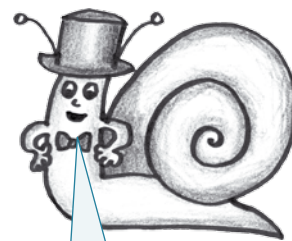

Sipsik kummardas jälle. Saade oli läbi. Lastele meeldis Sipsiku laul väga.

Raud E. „Sipsik”, 2010, lk 14-20

1. Järjesta tegevused.

- Nukk kummardas ja saade algas.
- Anu ja Mart tegid televiisori.
- Sipsik laulis endast laulu.
- Sipsik puges telekasse.
- Lõbus saade lõppes ära.

Vana|dest riie|test saab teha
huvi|tavaid asju.

2. Millest on Sipsik tehtud? Loe.

Leia Sipsiku laulu 1. salm. Loe salmist sobiv rida.

Need on vanad sukk-püksid.
Mart lõikas nendest ühe tüki.
Sellest tükist sai Sipsiku ... .

See on katki|ne kleit.
Mart lõikas selle küljest ära ühe käise.
Sellest varru|kast sai Sipsiku ... .

Mart toppis nuku keha sisse palju ... .
Sipsi|kust sai pehme nukk.

3. Mida Sipsik oskab teha? Loe.

Loe Sipsiku laulu 2. salm. Leia salmist sobivad sõnad.

Sipsik
Ta
Nukk

tantsib.
laulab.
teab luule|tusi.
mängib.

4. A. Moodusta lauseid.
B. Jutusta piltide järgi.

1.

... ja ... { tegid
ehitasid } kastist ...

2.

... { puges
ronis } tele|risse.

Ta kummardas viisakalt.

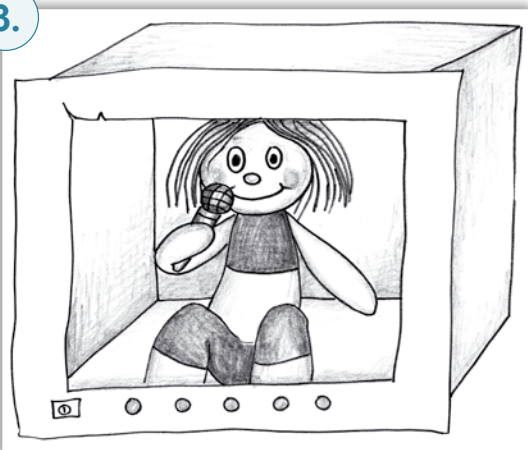
Sipsik { ütles:
lausus: } ...

„Algab saade (*kellele?*) ... .

Tere, väikesed sõbrad! Täna te kuulete uut (*mida?*) ... .

Esineb (*kes?*) ... .”

3.

... { laulis.
esines laulu|ga.

Nüüd kummardas Sipsik jälle.

Nuku laul meeldis (*kellele?*) ... .

5. A. Loe. Moodusta küsimusi.

Kirjuta küsisõnad. Pane lause lõppu sobiv märk.

1. Anul oli papist kast. Ta tahtis sellest teleri teha. Vend Mart tuli Anule appi.

Kes ..... tahtis kastist teha teleri —

Mis ..... tuli Anule appi —

2. Sipsik puges kasti. Ta soovis teleris esineda. Nukk kummar|das ja ütles: „Tere, väike|sed sõbrad! Täna te kuule|te uut laulu. Esineb Sipsik.”

Kes ..... puges kasti —

Mis ..... tahtis esineda —

..... kummar|das lastele —

3. Pärast laulu kummar|das Sipsik jälle. Saade sai läbi. Lastele meeldis Sipsiku laul väga.

Kes ..... kummar|das pärast laulu —

Mis ..... meeldis lastele —

B. Esita küsimusi kaaslastele.

Anu sai vennalt toreda kingi|tuse.
Enda tehtud mängu-asi on armas.

LISAD lk 77. Värvilise Sipsiku pilt.

Kohtumine jäätise-putka juures

Eno Raua järgi

jalas olid pöoli|kud kingad

nii oli hea lahe varbaid liigutada

välja paist|sid pea-nupp ja laba-jalad

limpsi|sid jäätist

noppis habe|mest

pakkus uutele tutta|vatele

- Jäätise-putka juures kohtu|sid kolm mehi|kest. Nad kõik olid väga lühi|kest kasvu.

Ühel mehel oli samblast habe. Selles kasvasid ilusad ja punased pohlad. Mehi|kese nimi oli Sammal-habe.

Teisel mehel olid jalas pooli|kud kingad. Nii oli hea lahe varbaid liigu|tada. Selle mehikese nimi oli King-pool.

Kolmas mehike kandis seljas suurt muhvi. Sellest paistsid välja ainult pea-nupp ja laba-jalad. Mehikese nimi oli Muhv.

- Kõik kolm limpsi|sid jäätist. Nad vaatasid üks-teist.
King-pool ütles: „*Me oleme ühed kenad naksi-trallid.*”
Sammal-habe noppis habemest mõned pohlad. Ta pakkus neid oma uutele tutta|vatele.

- Naksi-trallid ajasid juttu. Selgus, et neil kõigil pole kodu.
Muhv kutsus: „*Mul on punane auto. Tulge sinna elama! Siis võime koos minna rändama!*”

Sammal-habe ja King-pool olid sellega nõus.

Raud E. „Naksitrallid”, 1984, lk 5-6

1. Loe laused tegelase välimuse kohta (1. lõik).
Ühenda joonega tegelase pilt ja nimi.

muhv = karvane
käte soojenda

**KING-
POOL**

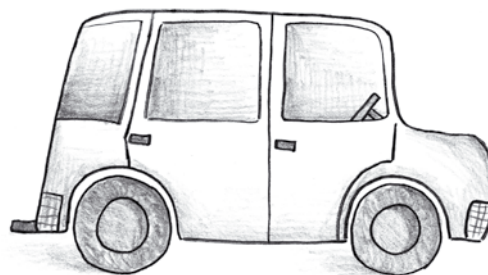
**SAMMAL-
HABE**

MUHV

2. Loe. Vasta küsimustele. Loe tekstist sobivad laused.

pohlad

punane furgoon-auto

1. Mis marjad kasvasid Sammal-habe habemes? (1. lõik)
2. Kellele Sammal-habe pakkus pohli? (2. lõik)
3. Kellel ei olnud oma päris kodu? (3. lõik)
4. Kellel oli punane auto? (3. lõik)
5. Kes olid nõus autos elama? (3. lõik)

LISAD lk 78. Kes see on?

3. Loe. Kirjuta tegelaste nimed.

1. Tal on mõlemas jalas pool kinga. - .....
2. Tema habe on pehmest samblast. - .....
3. Tal on seljas pehme muhv. - .....

Muhv

Sammalhab

Kingpool

4. Loe. Kes see on? Märki tabelisse ✓.

	Muhv	Kingpool	Sammalhab
1. Ta on lühikest kasvu.			
2. Ta limpsis jäätist.			
3. Ta pakkus teistele pohli.			
4. Ta arvas, et kõik kolm on naksi-trallid.			
5. Tal ei ole oma kodu.			
6. Tal oli punane auto.			
7. Ta kutsus teisi oma autosse elama.			
8. Ta hakkas koos sõpradega rändama.			

B. Loe. Täida lüngad.

1. Muhvi kohta sobis (*mitu?*) lauset.

Loe need laused.

2. King-poole kohta sobis lauset.

Loe need laused.

3. Sammal-habeme kohta sobis lauset.

Loe need laused.

5. A. Moodusta lauseid.

Üks-kord { said kokku } ...
                  { kohtu|sid }

Muhv ja King-pool { rääkisid.
                          { vestle|sid.

Sammal-habe { noppis } habemest ...
                  { võttis }

Ta { pakkus } neid (kellele?) ...
    { ulatas }

Kõik kolm olid { rännu-mehed.
                          { rändurid.

Nad arva|sid, et koos on { parem } ...
                                  { tore|dam }

Muhv { rääkis } oma (millest?) ...
       { kõneles }

Kõik kolm hakkasid koos
elama Muhvi (milles?) ...

B. Jutusta nende lausete abil.

Naksi-trallid said sõpradeks.
Koos on neil lõbusam rännata.

Vaata multi-filmi:

<https://www.Youtube.Com> – Naksitrallid. 1. osa 1/3

(Naksitrallide kohtumine)

Krõll on väike karva-pall.
Tal on pikk saba.

Krõll teeb tempe.
Ta mõtleb välja lõbu|said mängu.
Lastel on palju nalja ja naeru.

Krõll

Ellen Niit

meeldib kara|ta = meeldib hüpa|ta

on vait nagu sukk = on täiesti vaikselt

ei meeldi **mitte üks tera** = ei meeldi **üldse**

diivani-rull

vihma-vee-mull

Krõlli|le meeldib
õue peal kara|ta,
ronida, veere|da
rohus kui kera.

Vait olek aga,
mis sinna para|ta,
talle ei meeldi
mitte üks tera.

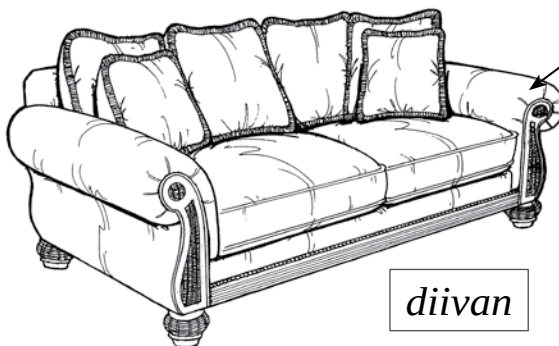
Mis oleks Krõll,
kes on vait nagu sukk?
Mis oleks Krõll,
kelle suu ees on lukk?

See poleks Krõll,
vaid diivani-rull!
See poleks Krõll,
vaid vihma-vee-mull!

1. Loe. Leia luuletusest õiged read.

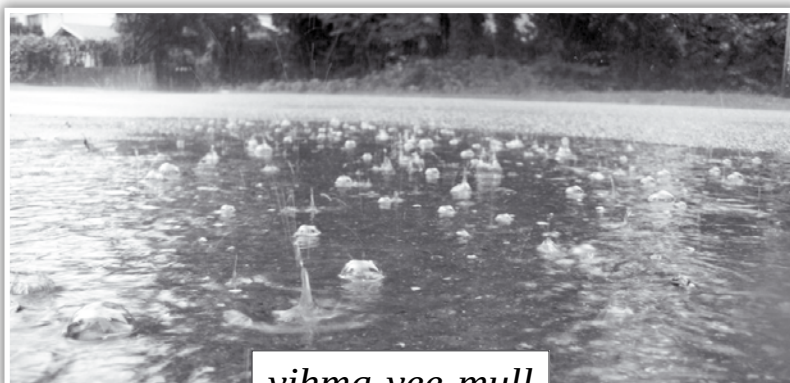
Krõllile meeldib {
õue peal karata.
ronida.
rohu sees veereda.

Krõll ei taha vaikselt olla.

diivani-rull

diivan

vihma-vee-mull

Niit E. „Krõll ja igasugused hääled”, 1994

2. Loe. Vali sobiv tähendus (X).

Poiss on vait nagu sukk.

1. Poiss ei tee mingit häält.
2. Poisil on sukk jalas.
3. Poiss ei oska rääkida.

Poisi suu ees on lukk. → Poisi suu on lukus.

1. Poisi suu küljes ripub lukk.
2. Poiss ei räägi midagi.
3. Poiss hoiab suu kinni.

3. Loe. Ühenda joonega. Loe sobivad read luuletusest.

Veereb rohu sees.

Ronib õues igale poole.

Krõlli|le ei meeldi

Krõlli|le meeldib

Kargab õues ringi.

On vaikne ja rahulik.

4. Loe. Vali Krõlli kohta sobivad sõnad. Värvige need.

vaikne

tembu|taja

lärma|kas

lõbus

rahulik

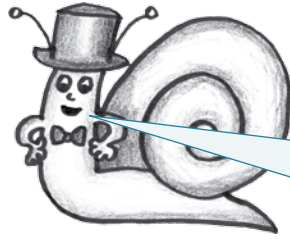
unine

vahva

5. Õpeta Krõllile oma klassi reegleid.

LISAD lk 79. Värvige Krõlli pilt.

Nublu on valge,
pruunide laikudega koerake.
Tal on madalad kõverad jalad.
Saba on pikk ja tugev.

Nublul on kaks sõpra -
tule-tõrjuja Must-pea
ja
tule-tõrjuja Valge-maa.

Nublu

Jaan Rannapi järgi

tule-tõrje-maja

kostis kõlav haugatus

kuulutas rõõmsalt

Linna asus tule-tõrje-maja. Ühel päeval sattus maja juurde väike koer. Sel ajal olid õues Must-pea ja Valge-maa.

Äkki kostis hele, kõlav haugatus.

Valge-maa küsis: „Ei tea, mis ta tahab?”

Must-pea kostis: „Koer ütles, et ta tahab süüa.”

Must-pea võttis koera sülle. Mehed liikusid kõõgi poole.

Kokk küsis: „Kas ta putru sööb?”

Koer tegi: „Auh!” **Must-pea teatas:** „Ta ütles, et sööb.”

Kokk küsis: „Kas ta piima joob?”

Koer tegi: „Auh!”

Must-pea kinnitas jälle: „Ütles, et joob.”

Koer saigi putru ja piima.

Kokk küsis: „Ei tea, mis ta nimi ka on?”

Must-pea kõditas koera kõrva tagant.

Ta küsis: „Kuule kutsu! Mis su nimi on?”

Kutsu tegi: „Auh!”

Must-pea kuulutas rõõmsalt: „Ta ütles, et tema nimi on Nublu.”

Valge-maa mõtles: „Huvitav! Kuidas Must-pea saab koerte keelest aru? Koer tegi ju kogu aeg ühte-moodi „auh!””

Rannap J. „Nublu”, 2000, lk 10-14

1. Loe. Mida koer teatas meestele? Leia tekstist. Täida lüngad.

	Koer haugatas:	Must-pea ütles, et ...
(1. lõik)	„Auh!”	... koer tahab .....
(2. lõik)	„Auh!”	... koer sööb .....
(2. lõik)	„Auh!”	... koer joob .....
(3. lõik)	„Auh!”	... koera nimi on .....

Koer tegi kogu aeg „.....!”

Must-pea teadis alati, mida koer ütles.

Valge-maa imestas: „Kuidas Must-pea oskab koerte keelt?”

2. Kas Must-pea oskab koerte keelt? Loe. Vali sobiv lause (X).

1. Must-pea oskab koerte keelt.

2. Must-pea mõtles välja, mida koer soovib.

Mehed toitsid koera.
Nublul ei olnud oma kodu.
Ta jäi elama tule-tõrje-majja.
Temast sai tubli tule-tõrje-koer.

3. A. Loe. Vali lõigu kohta sobivad küsimused (X).

B. Vasta küsimustele. Loe vastuseks sobivad laused.

1. Linnas asus tule-tõrje-maja. Ühel päeval sattus maja juurde väike koer. Sel ajal olid õues Must-pea ja Valge-maa.

Mis maja õuele tuli väike koer?

Kes olid majas?

Kes olid õues?

2. Äkki kostis hele, kõlav hauga|tus. Valge-maa küsis: „Ei tea, mis ta tahab?” Must-pea teadis: „Ütles, et tahab süüa.”
Ta võttis koera sülle. Mehed liiku|sid köögi poole.

Kes tahtis mängida?

Kes tahtis süüa?

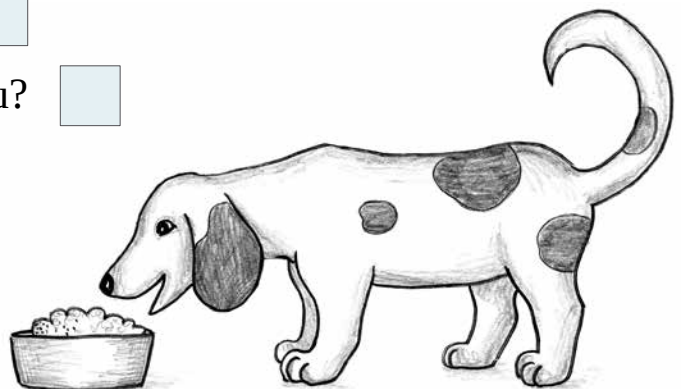
Kuhu Mustpea koera viis?

3. Kokk küsis: „Ei tea, mis ta nimi ka on?”
Must-pea kõdi|tas koera kõrva tagant.
Ta küsis: „Kuule kutsu! Mis su nimi on?”
„Auh!” tegi kutsu.
Ja Must-pea kuulu|tas rõõmsalt: „Ta ütleb, et Nublu.”

Kust Must-pea kõditas koera?

Kes arvas, et koera nimi on Nublu?

Mis oli kassi nimi?

4. A. Moodusta lauseid.

1. Linnas $\left\{ \begin{array}{l} \text{asus} \\ \text{oli} \end{array} \right\}$ tule-tõrje- .....

2. Ühel päeval $\left\{ \begin{array}{l} \\ \end{array} \right\}$ tuli maja õuele väike .....
Üks-kord

3. Koera $\left\{ \begin{array}{l} \text{nägid} \\ \text{märka|sid} \end{array} \right\}$ kaks meest. Need olid Must-pea ja .....

4. Koer hauga|tas. Must-pea arvas, et kutsu $\left\{ \begin{array}{l} \text{söovib} \\ \text{tahab} \end{array} \right\}$ .....

5. Mehed viisid kõera (*kuhu?*) maja .....
Kokk $\left\{ \begin{array}{l} \text{andis kõera|le} \\ \text{pani koera kaussi} \end{array} \right\}$ ..... ja .....

6. Must-pea kõditas koera (*kust?*) ..... tagant. Kutsu hauga|tas.
Must-pea $\left\{ \begin{array}{l} \text{teatas,} \\ \text{ütles,} \end{array} \right\}$ et kõera nimi on .....

7. Valge-maa imestas: „Kuidas Must-pea oskab koerte (*mida?*) .....
Koer tegi ju kogu aeg ühte-moodi „.....!”

B. Loe kõik laused uuesti.

Klaabu

Jaan Rannapi järgi

tege|likult

tühi muna-koor

karbi plasti-liini

klõbis|tas nõöpe

kihis|tas

vehkis traadi-pusaga

krimb|lid krimb|leid

kiskusid kõveraks

○ Lapsed istusid suure laua ümber.

Elju ütles: „Teeme täna Klaabu.” Kõik olid kohe nõus.

Lembit ütles: „Minu poolt on Klaabu|le keha.” Ta pani lauale suure valge muna. Tege|likult oli see tühi muna-koor.

Elju teatas: „Mina teen Klaabule jalad.” Ta võttis välja karbi plasti-liini.

Ene klõbis|tas nõöpe. Ta lausus: „Mina teen silmad.”

Anne lubas: „Mina teen käed.”

○ **Eino kihistas:** „Aga mina teen krimblid.” Poiss vehkis traadi-pusaga. Krimblid teistele ei meeldi|nud. **Elju ütles:** „Krimbleid ei ole vaja.” **Ta küsis:** „Mis asjad need krimblid üldse on?”

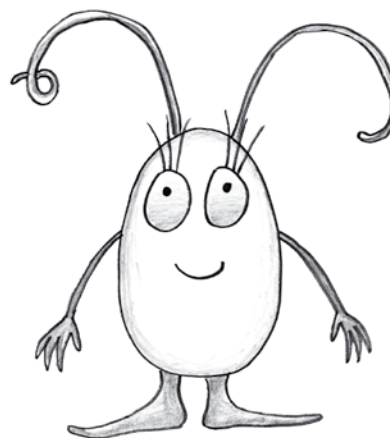
Eino rääkis: „Need on nagu sarved. Ainult palju paremad. Küll sa pärast näed!”

○ Varsti oligi Klaabu valmis.

Ta ajas oma silmad suureks.

Krimblid kisku|sid kõve|raks.

Klaabu hakkas rääkima.

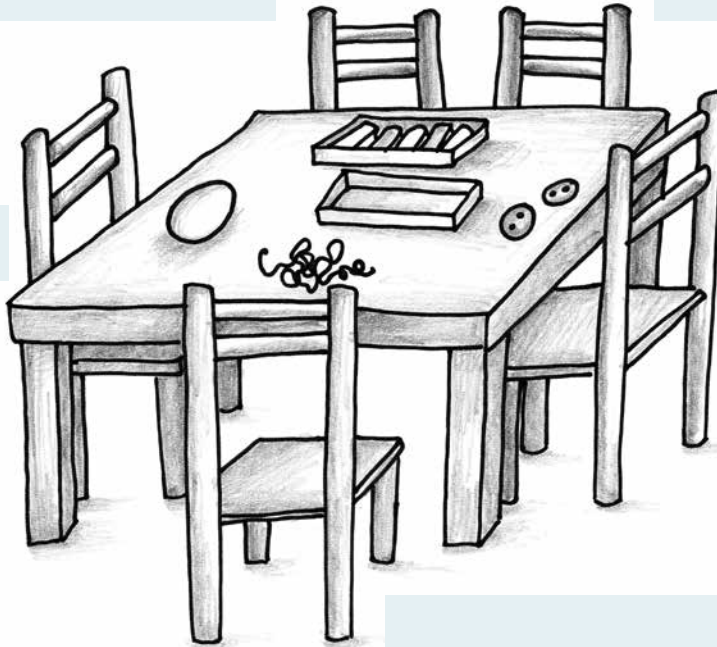
Rannap J. „Klaabu”, 1983, lk 3-4

1. Vaata pilti. Leia igale lapsele iste-koht. Kirjuta laste nimed.

Lapsed istuvad ..... ümber.

(missuguse?)

(mille?)

2. Mis asjad võtsid lapsed kaasa? Loe. Moodusta laused.

KES? võttis välja Klaabu keha. See oli tühi ... .

KES?	{	lubas	} teha {	silmad.	} oli kaasas ... .
		tahtis		käed.	
		soovis		jalad.	
		kavat ses		krimblid.	
		Tal			
		Temal			
		Poisil			
		Tüdrul			

**muna-koor
traat
kaks nõöpi
plasti-liin**

3. Millest lapsed tegid Klaabu? Loe. Moodusta laused.

KES? tegi Klaabule {

- muna-koorest **st** keha.
- traadist **st** krimblid.
- kahest nõöbi**st** silmad.
- plasti-liinist **st** käed.
- plasti-liinist **st** jalad.

4. A. Loe. Moodusta küsimusi.

Kirjuta küsisõnad. Pane küsimuse lõppu õige märk.

1. Lapsed istusid suure laua ümber. Elju ütles: „*Teeme täna Klaabu.*”
Kõik olid kohe nõus.

Kes ..... istusid laua ümber —

Mis ..... olid nõus Elju mõttega —

2. Lembit ütles: „*Minu poolt on Klaabule keha.*” Ta pani lauale suure valge muna. Tege|likult oli see tühi muna-koor.
Elju ütles: „*Mina teen Klaabule jalad.*” Ta võttis välja karbi plasti-liini.
Ene klõbistas nõöpe ja lausus: „*Mina silmad.*”
Anne lubas: „*Mina teen käed.*”
Eino kihistas: „*Mina teen krimblid. Need on nagu sarved.*”
Poiss vehkis traadi-pusaga. Krimblid teistele ei meeldinud.

Kelle ..... pani Lembit lauale —

Mille ..... võttis välja Elju —

3. Varsti oligi Klaabu valmis. Ta ajas oma silmad suureks.
Krimblid kiskusid kõveraks. Klaabu hakkas rääkima.

..... ajas silmad suureks —

Kes ..... hakkas rääkima —

Mis ..... asjad kiskusid kõveraks —

B. Esita küsimusi kaaslastele.

LISAD lk 81 (muna tühjaks puhumine, Klaabu krimblite asendid).

Vaata multi-filmi Klaabust: <https://www.youtube.com>

5. Loe lapse sõnad. Kirjuta lapse nimi.

Mida arvasid teised lapsed? Leia tekstist (lk 58).

Üks laps ütles: ...	Teised lapsed arvasid: ...
1. lõik „Teeme Klaabu!” ütles ..... →	1. lõik .....
2. lõik „Mina teen krimblid,” teatas ..... →	2. lõik .....

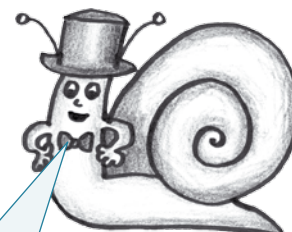
6. Leia lausesse sobivad sõnad. Jooni need. Kasuta teksti abi.

1. lõik Lapsed { hüppasid
seisid } suure laua ümber.
istusid }

2. lõik Klaabu krimblid on nagu { kõrvad.
sarved.
muhud.

3. lõik Klaabu silmad { läksid suureks.
läksid lahti.
vajusid kinni.

3. lõik Klaabu hakkas { kisama.
laulma.
rääkima.

Mitmekesi koos tekivad
toredad mõtted.
Lapsed tegid koos vahva
Klaabu.

Teatris (I osa)

Harri Jõgisalu järgi

käis	{	püha-päeval teatris	teatri-saal
		koos isaga teatris	krabis tas tagu mises reas
		eten dust vaata mas	vadis tasid = lobisesid, jutus tasid
vesi tuli suhu = sülg tuli suhu			

- Mait läks püha-päeval koos isaga teatrisse. Poiss ootas seda päeva juba ammu. Mait pani selga uue üli-kõnna. Ka kingad olid esimest korda jalas.
- Suur teatri-saal oli valge. Kõrge lae all säras palju lampe. Lapsed istusid ja ootasid eten|duse algust. Nad vadis|tasid.
- Siis tuled kustu|sid. Saal jäi vaikseks. Ees-riie avanes ja etendus algas.
- Laval oli veel vaikus. Aga Maidu selja taga sosis|tas üks poiss. „Mina olen seda etendust näinud. Käisin vana-emaga vaatamas. Mul on kõik meeles. Kohe tuleb jänes. Hunt ajab teda taga.”
- Maidu arvates ei pidanud seda ütleva. Seda nägid kõik ise.
- Mida jänes rääkis, seda Mait ei kuul|nud. Tagu|mise rea poiss krabis|tas. Ta kooris kommi paberi seest lahti. Maidul tuli vesi suhu. Ta soovis ka midagi magu|sat.

Jõgisalu H. „Teatris” Täheke, nr 5 / 1980

1. Kuidas Mait valmis|tus teatrisse mine|kuks?

Loe. Leia tekstist lähedase tähendusega laused (1. lõik).

Jooni sobivad sõnad.

Mait pani ennast pidu|likult riidesse. =
Mait riie|tus pidu|likult.

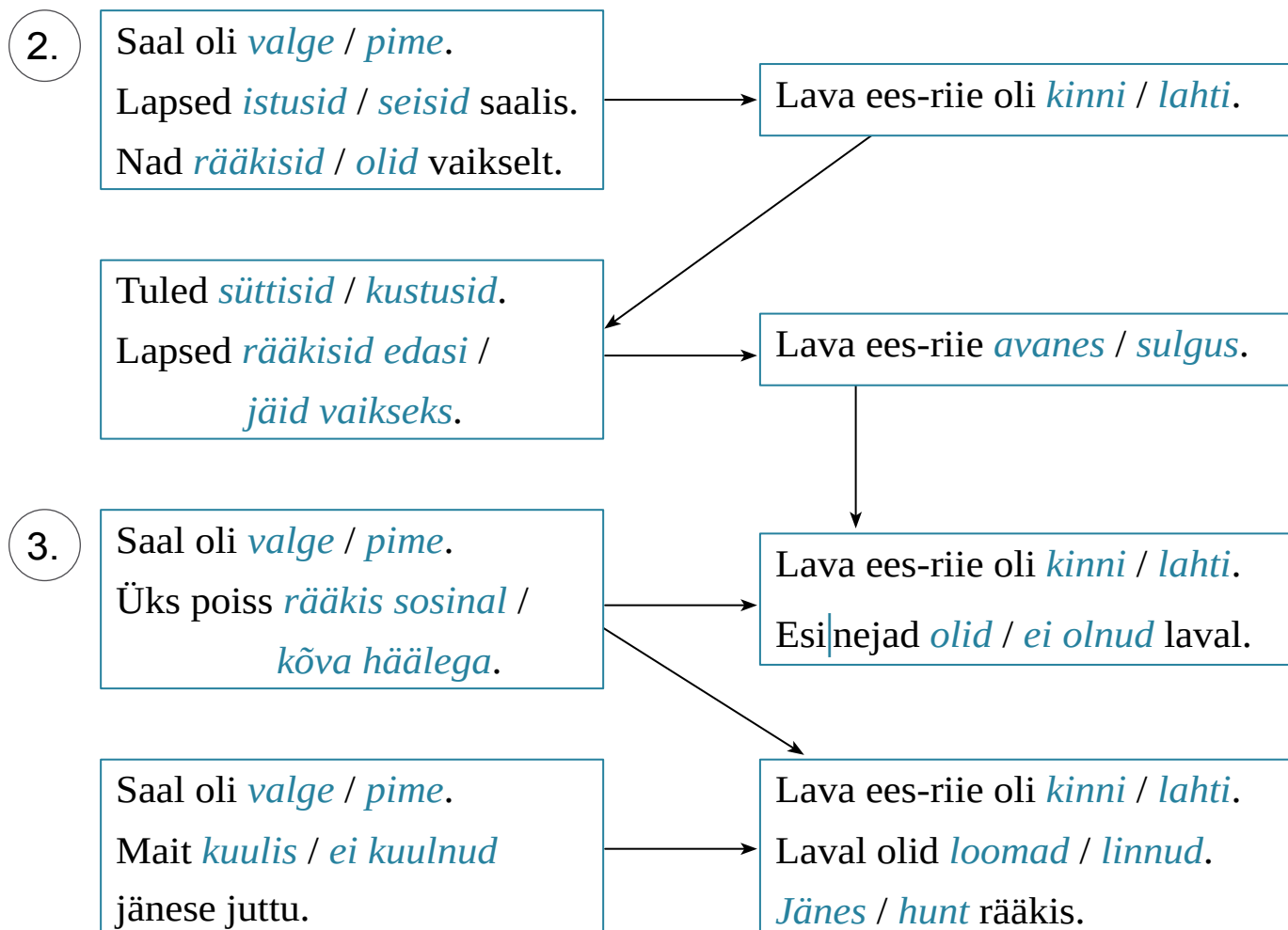

Mait }
Ta } pani { selga *uue* / *vana* üli-konna.
Poiss } { jalga *uued* / *vanad* kingad.

2. Mis toimus teatris? Jooni sobivad sõnad.

Saalis

Laval

3. A. Loe. Märki õigesse tulpa X.

	Õige	Vale
1. Mait nägi etendust <u>esimest korda</u> .		
2. Tagumise rea poiss nägi etendust <u>esimest korda</u> .		
3. Võõras poiss sosistas. Maidule see <u>meeldis</u> .		
4. Tagumise rea poiss hakkas sööma <u>kartuli-krõpse</u> .		
5. Paberi krabin <u>segas</u> Maitu.		
6. Võõras poiss <u>pakkus</u> Maidule ka <u>kommi</u> .		

B. Loe valed laused õigesti.

Vasta õpetaja küsimustele. Vastused leiad tekstist.

1. Mis päeval Mait käis teatris? (1. lõik)
2. Mitmendat korda poiss nägi seda etendust? (3. lõik)
3. Mida poiss sosistas? (3. lõik) Miks see jutt ei meeldinud Maidule? (3. lõik)
4. Mida poiss hakkas sööma? Mida tegi tagumise rea poiss kommipaberiga? (3. lõik)
5. Kuidas krabistamine segas etenduse vaatamist? (3. lõik)
6. Tagumise rea poiss krabistas paberiga. Millest Mait hakkas mõtlema? (3. lõik)

4. Moodusta laused.

1. Lapsed { lobisesid }
                  { vadistasid } enne etenduse algust.

2. Saal { muutus }
          { läks } pimedaks.

3. Üks poiss { rääkis }
                  { jutustas } kõik ette ära.

4. Ta { kooris }
      { võttis } kommi paberi seest lahti.

5. A. Moodusta laused. Kasuta teksti abi.

B. Jutusta.

1. Mait läks püha-päeval teatrisse.

pani selga jalas olid läks koos isaga

2. Lapsed ootasid saalis etenduse algust.

teatri-saal oli kõrge lae all säras
istusid saalis ootasid eten|duse algust

3. Etendus algas.

kustu|sid jäi vaikseks avanes algas

4. Üks poiss segas etenduse vaatamist.

POISS

sosistas Maidu selja taga
rääkis, mis laval toimub
krabistas kommi-paberiga

MAIT

ei kuulnud (*kelle juttu?*)
tahtis ise vaadata ja kuulata
soovis midagi magusat

Kui keegi segab,
siis on etendust väga raske jälgida.

LISAD lk 82. Kes segavad etenduse vaatamist?

Teatris (II osa)

Harri Jõgisalu järgi

näidend	näiden dis	kattis lindu dele pidu-lāua
tahtsid tikku dega mängi da		mēeli tas peole
pandi valva ma		kuulis juba ette ära

- Näiden|dis valvas jänes tiku-toósi. Rebane ja hunt tahtsid seda kätte saada. Nad tahtsid tikku|dega mängida.
- Lõpuks jäi vares toosi valva|ma. Siis hiilis rebane lava|le. Ta valetas vare|sele: „*Karu murdis ühe lamba maha. Ta kattis lindudele pidu-laua.*”
- Lapsed saalis olid põnevil. Kas vares tõesti usub rebast? Mait kuulis sel|ja tagant juba ette ära, mis vare|sega juhtub. Põnevat polnud midagi.
- Kodus küsis ema: „*Kas oli tore näidend?*”
- Mait jäi mõtlema.
- Ema küsis edasi: „*Midagi jäi ikka meelde?*”
- Mait rääkis: „*Selja taga istus üks poiss. Ta sõi kogu aeg kommi.*”

Jõgisalu H. „Teatris” Täheke, nr 5 / 1980

1. Mida Mait arvas etenduse kohta? (2. lõik)

Loe küsimus. Vali sobiv vastus (X).

1. Mida Mait arvas etenduse kohta?

1. See näidend on huvitav.
2. See etendus on põnev.
3. Eten|duses ei ole midagi põnevat.

2. Miks etendus ei olnud Maidu jaoks põnev?

1. Etendus oli pikk. Mait väsis ära.
2. Tagumise rea poiss rääkis kõik ette ära.
3. Etendus oli väga igav.

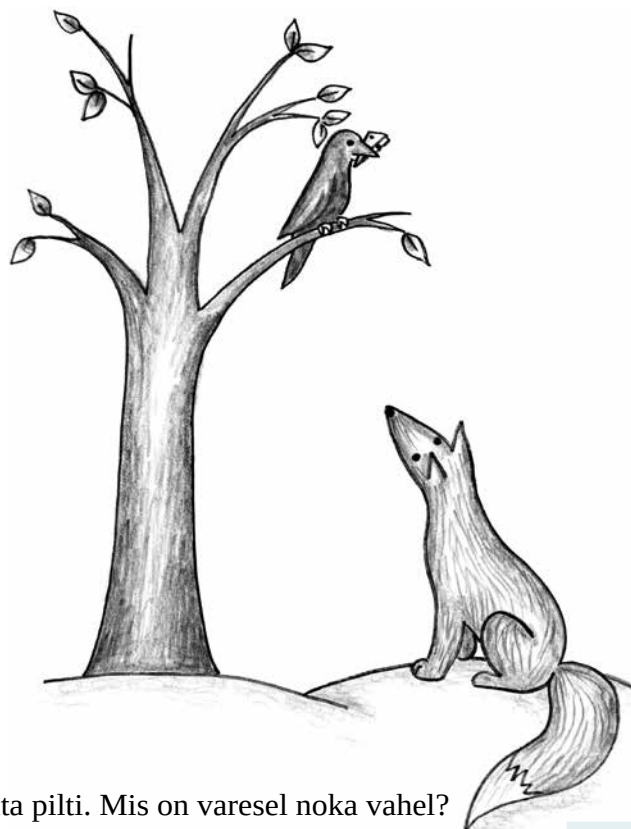
2. Mis toimus näidendis? Leia tekstist sobivad laused. (1. lõik)

TEGELASE SOOV		TEGELASE TEGEVUS
Jänes ei tahtnud, et metsas tekiks tule-kahtju.	→	Ta valvas ... .
Rebane tahtis tiku-tõõsi kätte saada.	→	Ta valetas ... .
Rebane tahtis, et vares lendaks ära.	→	Ta meelitas varest peole.

3. Näidendis rebane meelitas varest.

Milliste sõnadega ta võis seda teha? Vali sobivad (✓).

- Kõik ootavad sind peole.
Kas sulle meeldib pidu?
- Sina mine peole!
Ma valvan ise tiku-tõõsi.
- Mine peole!
Jäta tiku-toos siia!
- Peol on palju maitsvat toitu.
Sul on ju kõht tühi?

4. Mis on pildil valesti?

1. Mida vares pidi etenduses valvama?
2. Vaata pilti. Mis on varesel noka vahel?

5. Loe. Moodusta laused.

1. Teatri-saalis

Mait läks koos ... teatrisse. Saal jäi vaikseks ja etendus ... .

Lavale tulid jänes ja hunt. Mait ei kuulnud (*kelle juttu?*) ... .

Üks (*kes?*) ... rääkis tema selja taga. Sama poiss (*mida tegi?*) ... .

2. Näidendis

Rebane ja hunt tahtsid tikkudega (*mida teha?*) ... . Teised loomad ei lubanud seda. (*Kes?*) ... jäi toosi valvama. Varsti hiilis lavale (*kes?*) ... . Ta valetas varesele. Rebane tahtis, et vares (*mida teeks?*) ... .

3. Teatri-saalis

Laste jaoks oli näidend (*missugune?*) ... . Tagumise rea poiss rääkis ette ära, mis juhtub edasi. (*Kes?*) ... kuulis tema juttu. Nüüd polnud etendus enam (*missugune?*) ... .

4. Kodus

Ema küsis, kas etendus oli (*missugune?*) ... . Mait ei osanud vastata. Emal tahtis teada, mis Maidule meelde jäi. Mait rääkis (*kellele?*) ... ühest poisist.

6. Loe küsimus. Vali sobiv vastus (X).

1. Mis jäi Maidule teatrist meelde? (3. lõik)

1. Teatris oli palju lapsi.
2. Laval käis põnev etendus.
3. Üks poiss sõi kogu aeg kommi.

2. Mis jäi Maidule etendusest meelde? (3. lõik)

1. Maidule jäi meelde varese ja rebase jutt.
2. Maidule jäi meelde jänese ja varese jutt.
3. Maidule ei jäänud mitte midagi meelde.

3. Miks Maidule ei jäänud midagi meelde?

1. Mait ajas etenduse ajal juttu.

2. Tagumise rea poiss segas pidevalt.

3. Mait ei saanud eten|dusest aru.

7. Kuidas tagumise rea poiss segas etenduse vaatamist?

Vali poisi tegevused (✓). Abiks on jutu I ja II osa.

Tagumise rea poiss ...

1) ... jõi vett.

4) ... kõndis saalis ringi.

2) ... krabistas paberiga.

5) ... sõi kommi.

3) ... kõigutas oma jalgu.

6) ... rääkis kõik ette ära.

8. Loe laused.

Missugune on viisakas käitumine etenduse ajal? Väarvi.

Ma istun rahu|likult oma kohal.

Ma vaatan etendust vaikselt.

Ma räägin naabriga juttu.

Ma räägin telefoniga.

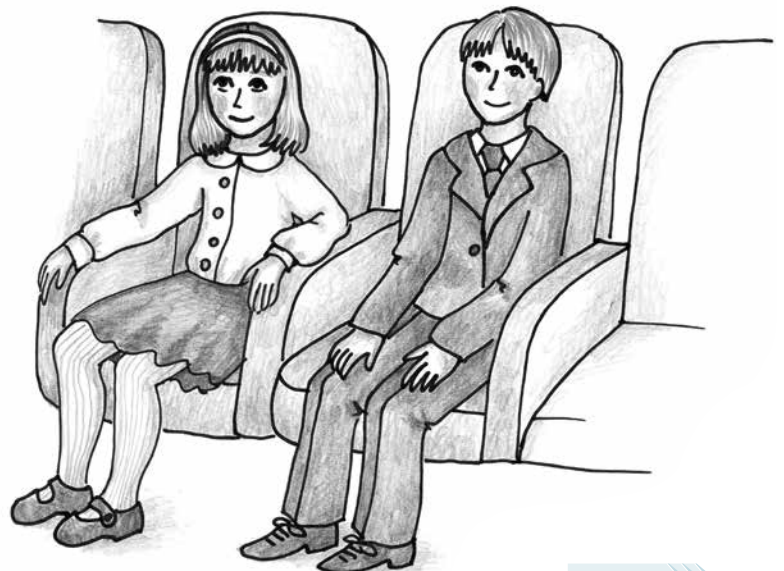
Ma seisan etenduse ajal püsti.

Ma viskan prahti saali põran|dale.

Etenduse lõpus ma plaksutan.

Ma vilistan saalis.

Ma süüa ja jooki saalis.

Tipp ja Täpp on nukud.
Tipp on tüdruk. Täpp on poiss.

Ilus pesa-kast

Uno Leiese järgi

tegid pesa-kasti

plaksutasid käsi

varblane muutus kadedaks

näod venisid pikaks = jäid kurvaks

uuris majakest seest-poolt

pea vajus norgu = jäi kurvaks

1. Tipp ja Täpp tegid ilusa pesa-kasti. See sai väga ilus.

Varblane nägi pesa-kasti. Ta muutus kadedaks.

VARBLANE (säutsus): „*Natuke nagu liiga ilus!*”

Täpp oli rõõmus. Tipp keksis ümber pesa-kasti.

Varblane uuris majakest ka seest-poolt.

VARBLANE (pistis pea välja): „*Kes selle maja puu otsa viib?*”

Tipi ja Täpi näod venisid pikaks. Nad ei olnud sellele mõelnud.

TÄPP (vaatas Tipi poole): „*Kes viib?*”

TIPP (kehitas õlgu): „*Ma ei tea. Meie kahekesi küll ei jõua.*”

VARBLANE: „*Mina samuti mitte.*”

Mida varblane ei jõudnud teha?

Tekkis pikk vaikus.

2. Nukud nägid tuttavat kassi. See kass aitas neid sügisel. Ta

tõi puu otsast õhu-palli alla. Nukud jooksid kassi juurde.

Kass kuulas nende loo ära.

Mida nukud võisid paluda?

INTS (nurrus): „*Võib ... Seda võib.*”

3. Tipil ja Täpil oli jälle hea meel. Nad plaksu|tasid käsi.

Äkki jäi Ints mõttesse.

INTS: „Äkki kuld-nokad näevad? Ja kardavad mind.”

VARBLANE: „Mina vist ka kardaks.

Ei julgeks pesa-kasti elama asuda.”

TIPP (pea vajus norgu): „Mida me siis nüüd teeme?”

TÄPP: „Paneme kassile riided selga. Siis ei tunne teda keegi ära!”

TIPP (rõõmus|tas): „Oi, paneme!”

VARBLANE: „Küll saab nalja!”

INTS (nõustus): „Minugi poolest.”

Millega Ints oli nõus?

Kümne minuti pärast oli kassil uus välimus.

Ta kahmas pesa-kasti sülle. **INTS** (sosistas): „Läheb lahti!”

Mida kass kavatses teha?

4. Kuld-nokad asusid majja elama. Neile meeldis uus kodu väga.

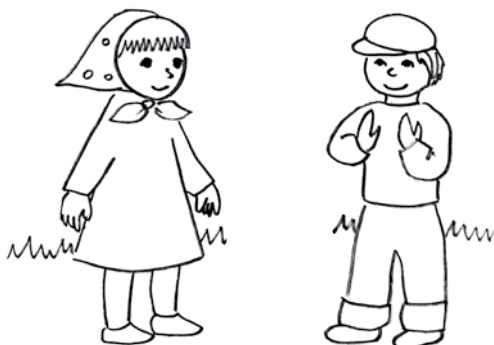
KULD-NOKAD (arutasid): „Kes see küll oli?

Kes tõi meie maja nii kõrgele?”

Leies U. „Tipp ja Täpp ja ilus pesakast”, Täheke, nr 4 / 1975

Nukud tegid lindudele uue kodu.
Kass aitas pesa-kasti puu otsa viia.
Linnud rõõmus|tasid oma maja üle.

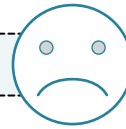
1. Loe. Lõpeta laused.

Mida tundsid Tipp ja Täpp? Joonista sobiv nägu.

Nukud olid **rõõmsad**.

Nukud olid **kurvad**.

Tipp ja Täpp tegid ilusa (*mille?*) ... . Nukud olid

MURE. Täpp: „Kes viib maja puu otsa?” Nukud olid

ABI. (*Kes?*) ... lubas nukke aidata. Nukud olid

MURE. Tipp: „Äkki linnud näevad (*keda?*) ... .” Nukud olid

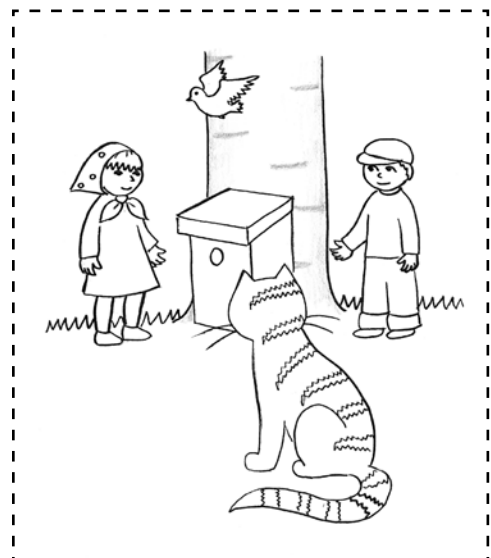
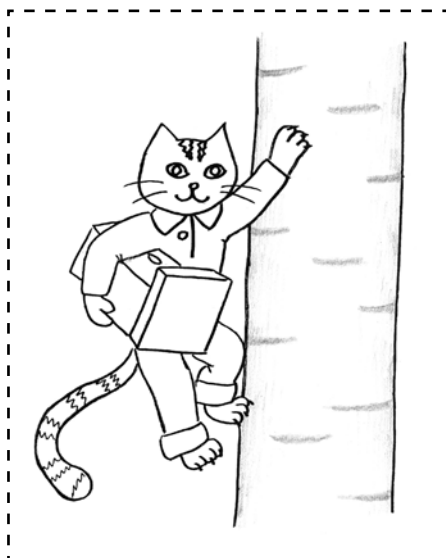
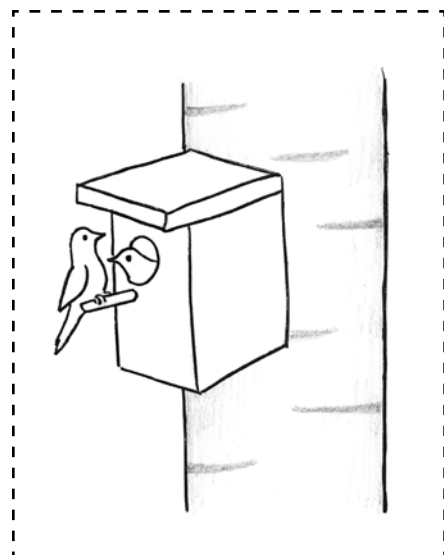
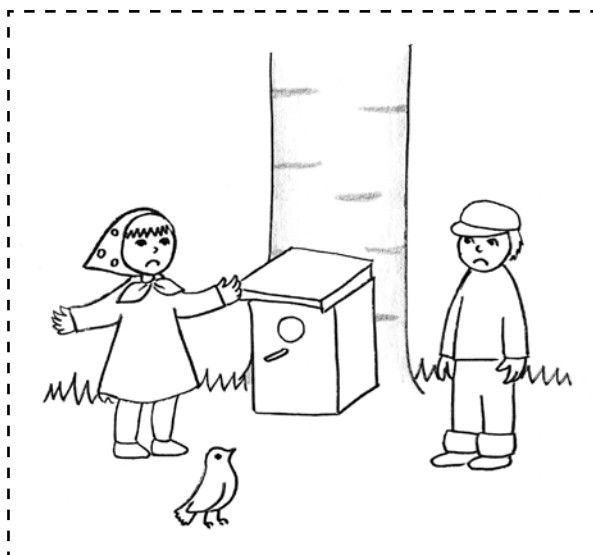
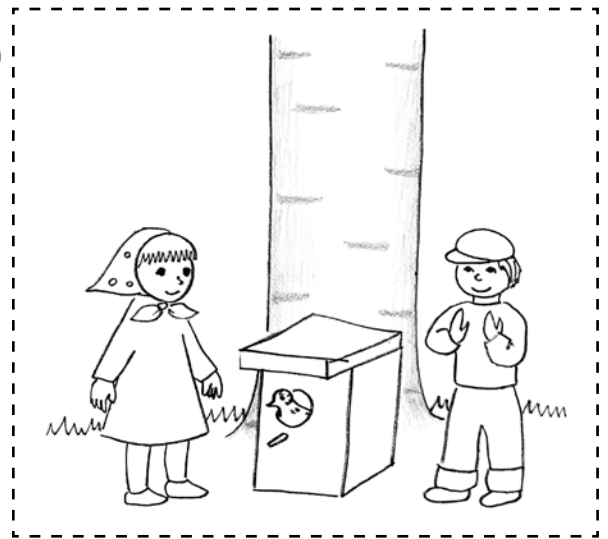
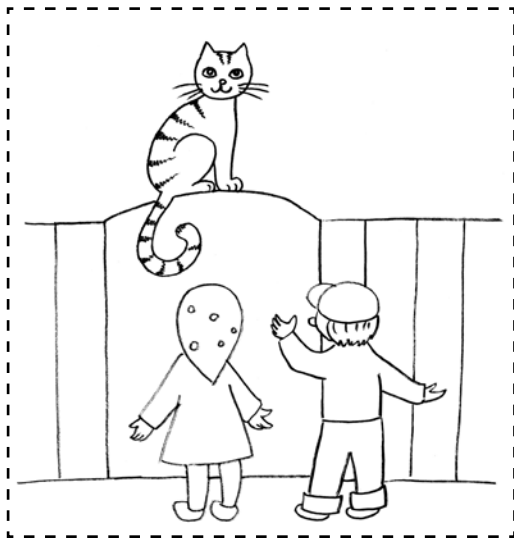
MÕTE. Täpp: „Paneme kassi ... .” Nukud olid

Kass viis pesa-kasti (*kuhu?*) ... .
Kuld-nokad hakkasid seal elama. Nukud olid

2. Loe. Märki sobivasse tulpa ✓.

	On päriselt võimalik	Ei ole päriselt võimalik
1. Kuld-nokad elavad pesa-kastis.		
2. Lapsed teevad pesa-kaste.		
3. Loomad ja linnud räägivad.		
4. Linnud kardavad kasse.		
5. Kass paneb pesa-kasti puu otsa.		

3. A. Lõika pildid välja. Loe tekst (lk 68, 69). Järjesta pildid.
B. Koosta iga pildi kohta kaks lauset.

Mis ma sain? (lk 10)

Mõistata. Ühenda joonega mõistatus ja pilt.

1. Õues mäena,
toas veena.

Õues on kõrged hanged nagu mäed.
Soojas toas sulab lumi ära. Lumest saab vesi.

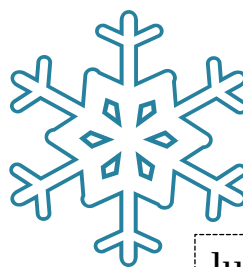

lumi

on

külm
valge
pehme

2. Külm kui jää,
valge kui sai,
pehme kui sulg.

lume-helves

3. Tähe taevast pihku püüd|sin.
„Tilga vett sain,“ varsti hüüd|sin.

Langeb taevast alla.
On tähekese moodi.
Käe peal sulab ära.

Karula rahvus-pargis (lk 20)

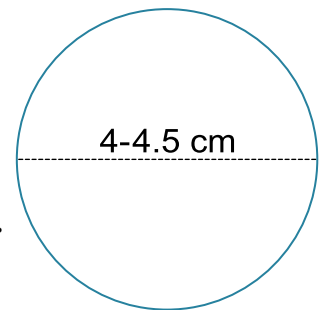
Kutsu endale täis-kasvanu appi. Valmista linnu söögi-maja.

Vahendid:

- 1 plast-ämber
- 4 plast-taldrikut
(Taldrikud liimi oma-vahel kokku. Siis saad majale tugeva katuse.)
- paar meetrit peenemat nõõri
- nuga, liim (plast-massi liimimiseks), peenike puur (võib ka: *nael* või *suka-varras*, *küünal*).

Tee nii:

1. Lõika ämbrisse 4 ava läbi-mõõduga 4-4,5 cm.
Iga augu alumine serv jääb põhjast umbes 4 cm kõrgusele.
2. Puuri ämbri põhja 4 pisikest auku.
(Kuumuta suka-varrast küünla-leegis. Varda otsaga sulata augud.)
3. Puuri plast-taldrikusse 4 pisikest auku.
4. Võta 4 nõõri-juppi. Iga nõõri ühte otsa tee suur sõlm.
5. Tõmba nõõrid ämbri ja taldriku aukudest läbi. Sõlmi nõõrid oma-vahel kokku (umbes 20-30 cm kõrgusel kaanest).

<http://hiliseaed.blogspot.com/2008/11/aeg-lindudele-sgimaja-teha.html> järgi

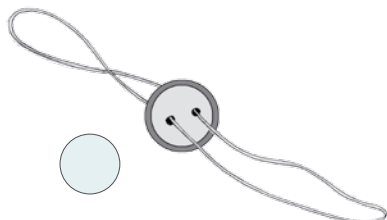
Linnu-maja võid teha ka suurest plast-pudelist.

Minu vastlapäev (lk 32)

1. A. Raili sai emalt teada vastla-päeva kombeid. Loe.

Vastla-päeval ...

1. Sööme seitse korda päevas. Siis ei tule nälga.
2. Sööme vastla-kukleid.
3. Lõikame juukseid. Siis kasvavad terved ja pikad juuksed.
4. Teeme vastla-vurri. Sellega saab mängida.

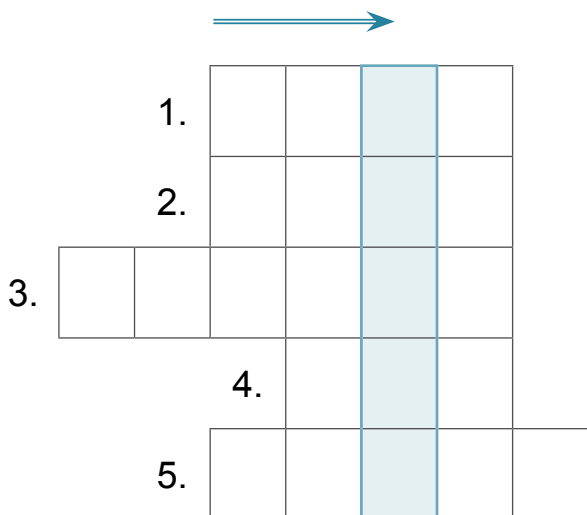

B. Millist neist kommetest tead sina? Märki X.

Lisa Internetis:

1. Lina töötlemine: Rhof-flachsbearbeitung.ogg (saksa keeles).
2. Lina ketramine vokiga: <http://www.youtube.com> (flax spinning).

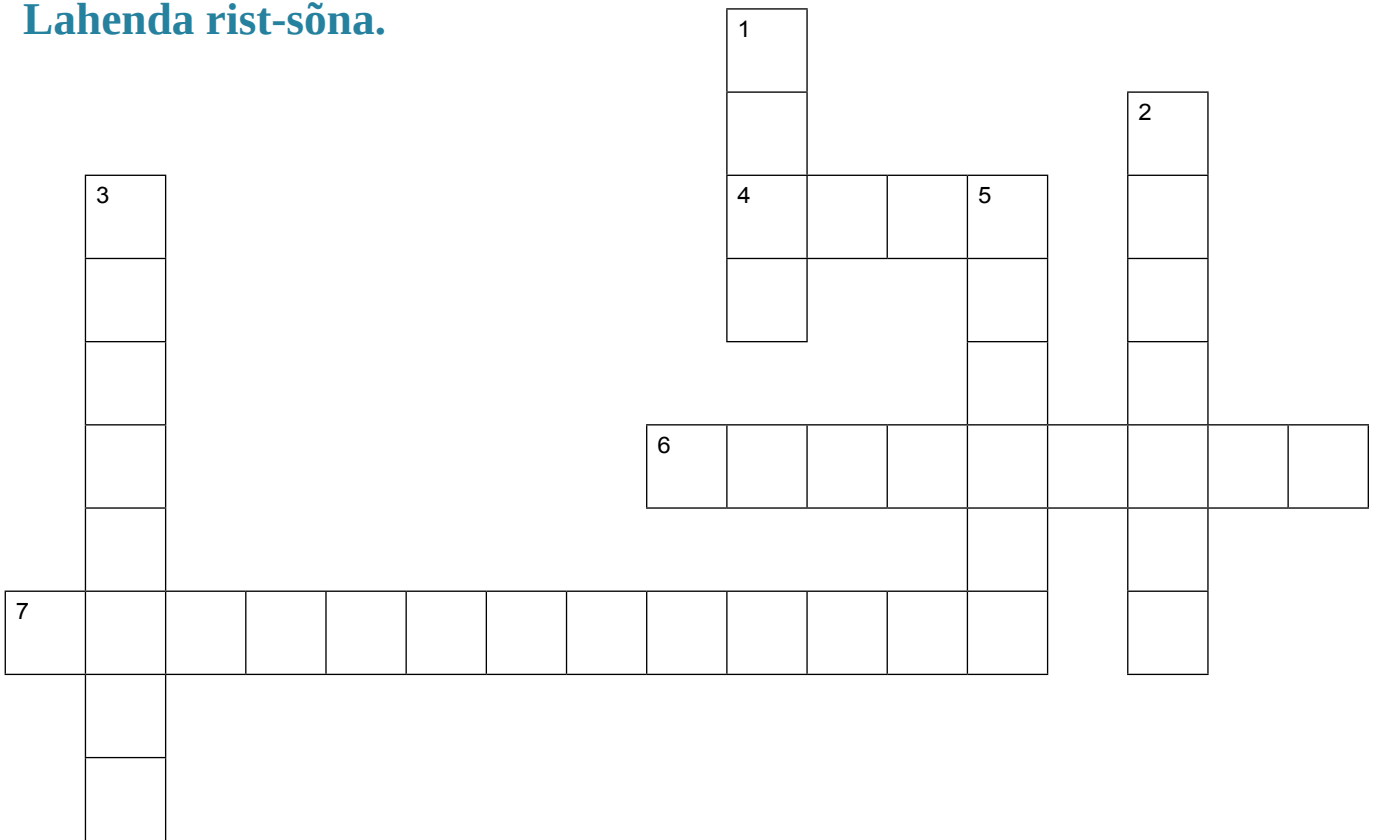
2. Lahenda rist-sõna. Sa saad teada Raili ema nime.

1. Riide-ese, mida Siiril ei olnud.
2. Vahend, millega saab kiire ja pika sõidu.
3. Vahend mäest üles sõitmiseks.
4. Poiss, kes abistas Siirit.
5. Tüdruk, kes ootas väga vastla-päeva.

Pidupäev (lk 36)

Lahenda rist-sõna.

4. Riide-ese, mis võetakse hümnii ajal peast.

6. Eesti rahvus-lill.

7. Eesti rahvus-lind.

1. Väga pidulik laul.

2. Linn, kus asub Pika Hermanni torn.

3. Kuu, millal on Eesti sünni-päev.

5. Kolmas lipu värv: *valge, must, ...*

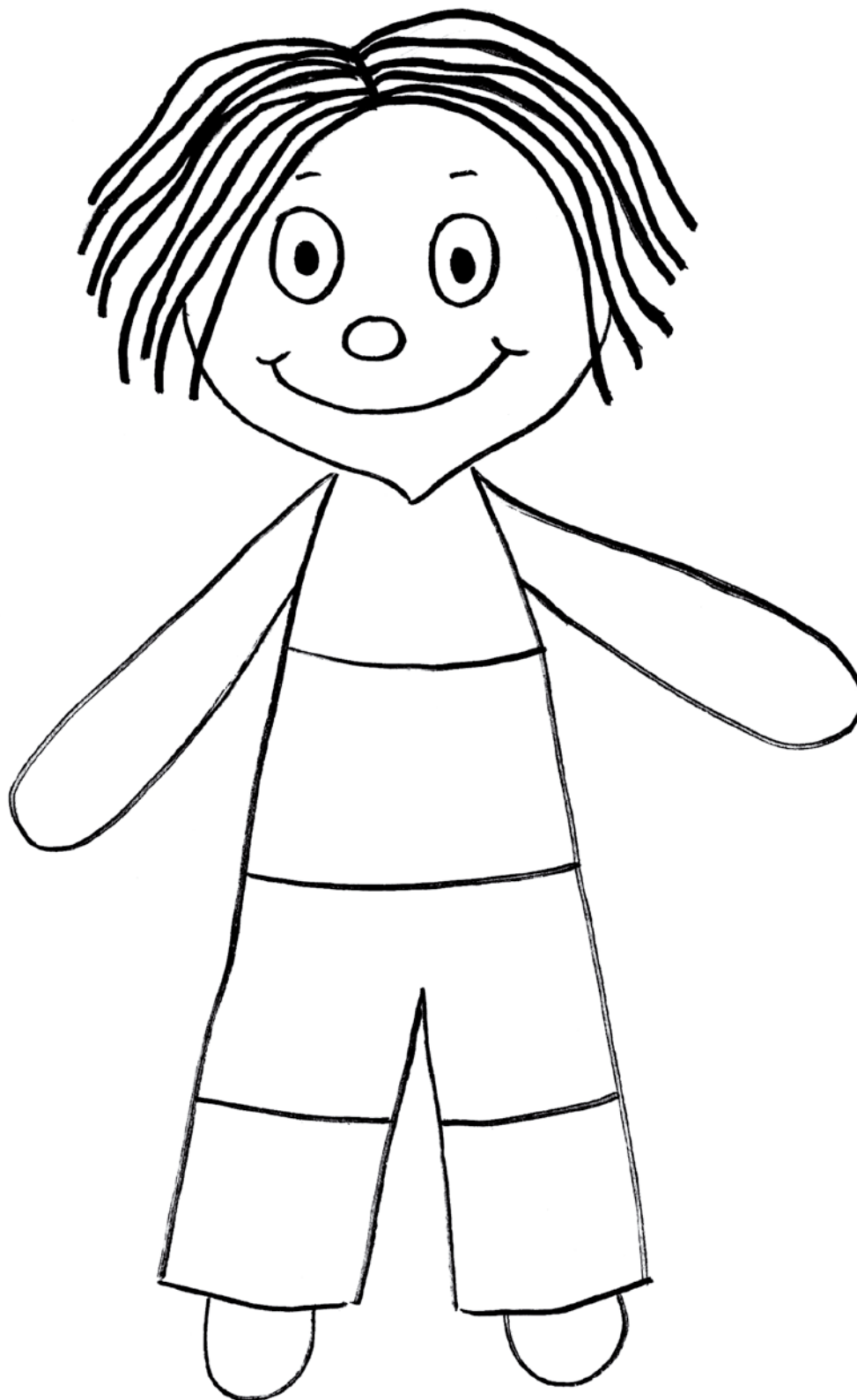

Anu televiisor (lk 42)

Sipsiku mõtles välja kirjanik ENO RAUD.

* Värvige Sipsiku pilt.

Kohtumine jäätise-putka juures (lk 46)

Naksi-trallid mõtles välja kirjanik ENO RAUD.

Loe laused.

Iga pildi juures on üks lause, mis ei sobi. Tõmba see maha.

Nad kohtusid jäätise-putka juures.

Kõik kolm olid lühikest kasvu.

Kõik kolm käisid koolis.

Tal oli riiete asemel seljas muhv.

Tal oli palju sõpru.

Tal oli punane auto.

Tema kingad olid poolikud.

Ta elas ühes suures majas.

Ta hakkas elama Muhvi autos.

Tema habemes kasvasid maasikad.

Tema habemes kasvasid pohlad.

Ta hakkas elama Muhvi autos.

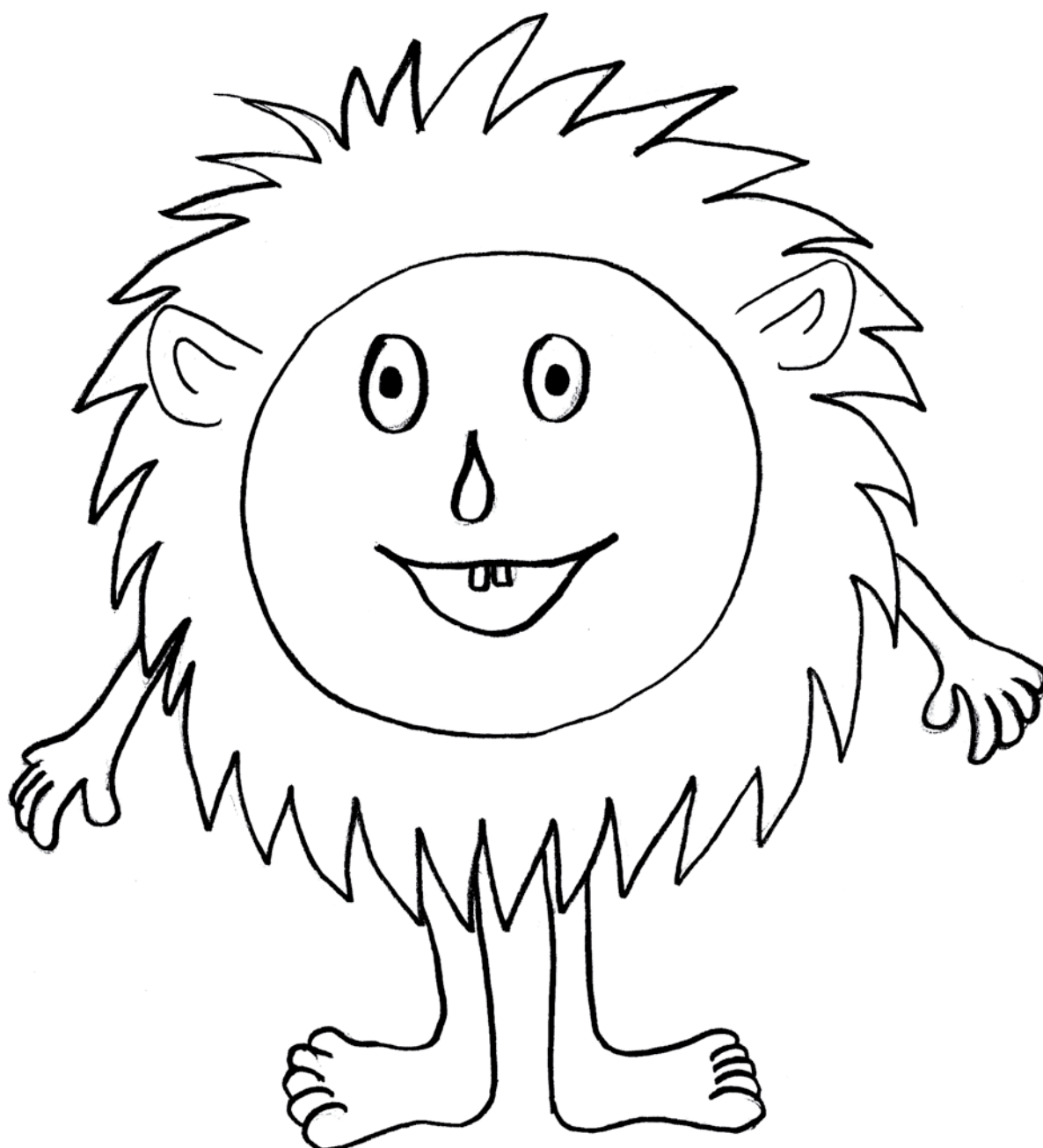
Kröll (lk 50)

Loe. Värvige pilt juhendi järgi.

Kröllil mõtles välja kirjanik ELLEN NIIT.

1. Nina on roosa.
2. Nägu on kollane.
3. Käed on roosad.
4. Jalad on roosad.
5. Karvad on rohelised.

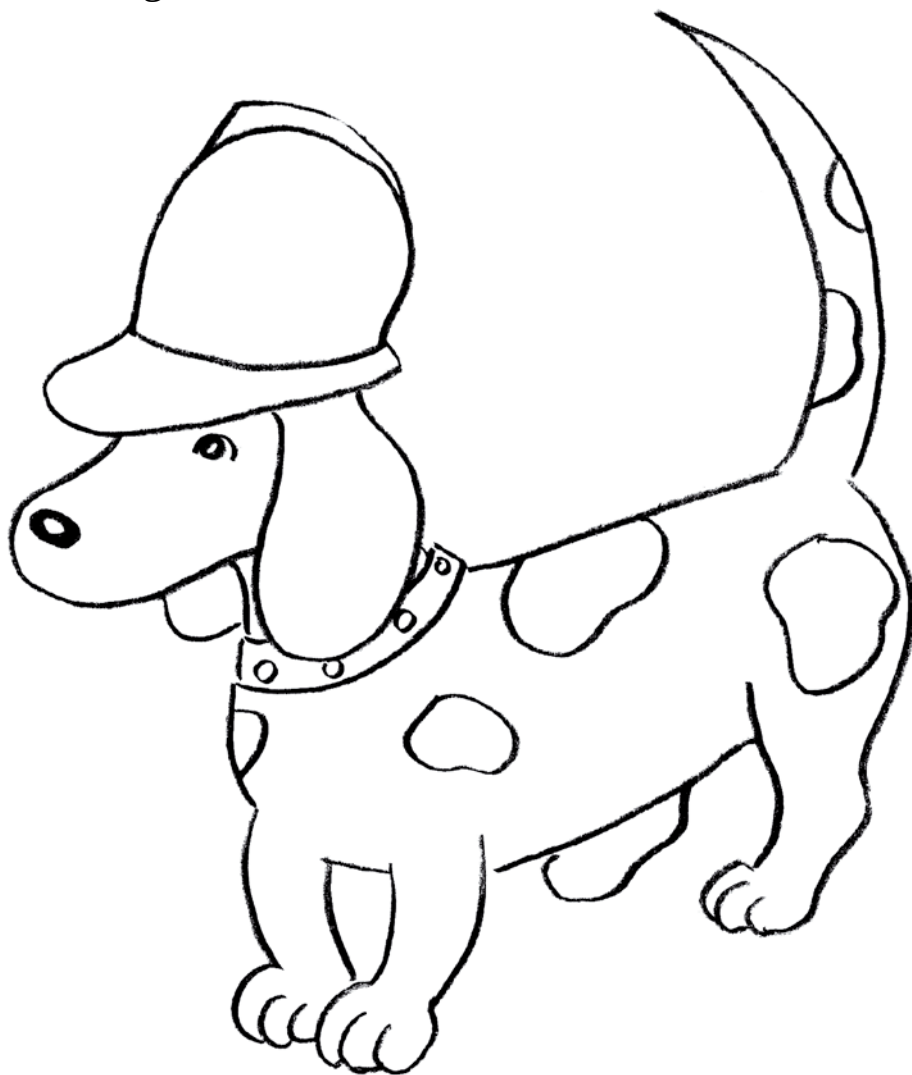
Nublu (lk 52)

Loe. Värvige pilt juhendi järgi.

Nublu mõtles välja kirjanik JAAN RANNAP.

1. Must nina.
2. Pikad pruunid kõrvad.
3. Pruunid laigud.
4. Punane kiiver.
5. Kollane kaela-rihm.

TULEOHUTUS

Vaata www.lastekas.ee:

1. Mõmmi saab koju suitsuandurid.
2. Juss, ära mängi tikkudega!
3. Juss õpib evakueerima.

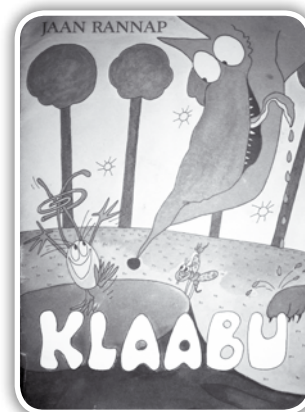
<http://www.ohutusope.ee/et/EELKOOL-JA-ALGKLASSID/Vaata-multikat>

Klaabu (lk 56)

Klaabu mõtles välja
kunstnik AVO PAISTIK.

Klaabust kirjutas jutte
kirjanik JAAN RANNAP.

1. Kuidas saad tühja muna-koore?

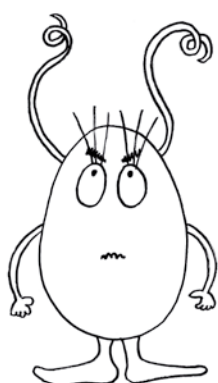
1. Tee muna mõlemasse otsa auk.
2. Puhu ülemisest august kõvasti sisse. Nii tuleb sisu välja.
3. Ära ehmu! Mõni muna võib mõnusa pauguga katki minna!

Kohandatud:

<http://taheke.delfi.ee/meelelahutus/meisterda/meisterda-mustrilised-munad.d?id=44463141>

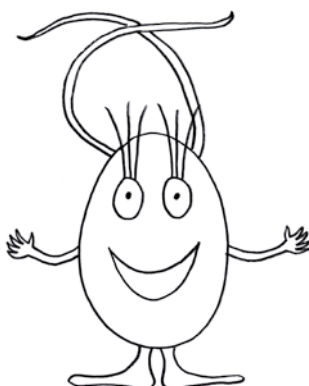
2. A. Missugused on Klaabu krimblid? Mida see näitab? Loe.

Krimblid on krussis.

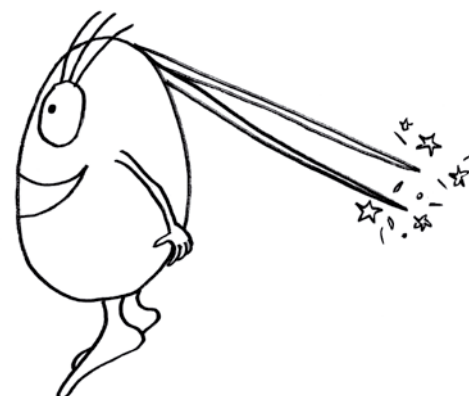
Klaabu on tige.

Krimblid on risti.

Klaabu naerab.
Tal on kõdi.

Krimblid on selja taga.

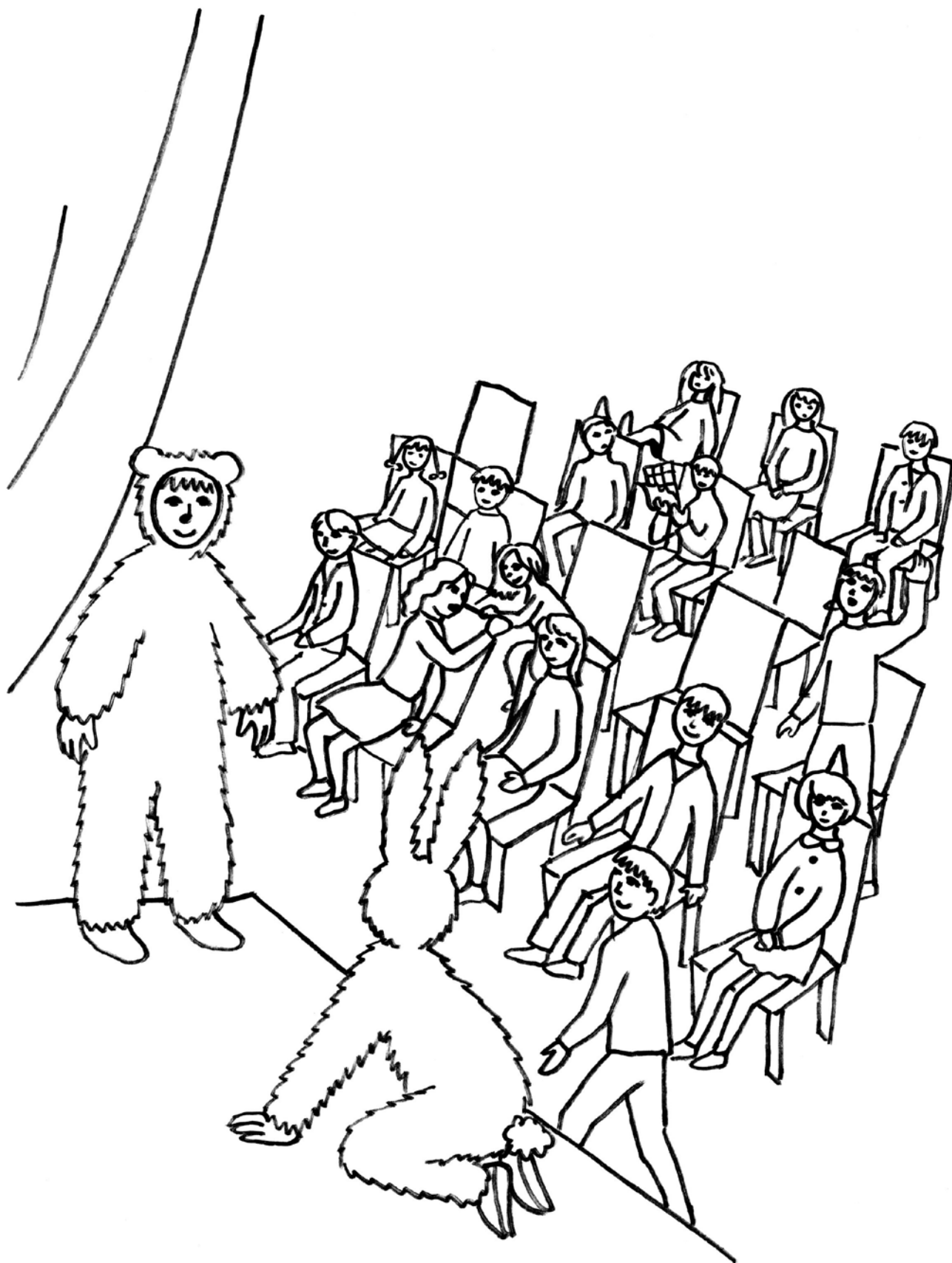
Klaabu tõuseb lendu.

B. Värv pildid.

Teatris (lk 60)

Vaata pilti. Kes segavad etenduse vaatamist?

Värvi nende laste riided punaseks.

Sisukord

Mida ma arvan? (tagasiside-leht õpilasele)	3
Talv	
Tervitus sõbralt	4
Missugune on talv?	8
Mis ma sain?	10
Talvel (I osa)	12
Talvel (II osa)	16
Karula rahvuspargis	20
Orav ja jänes	24
Issiga kelgutamas	28
Minu vastlapäev	32
Pidupäev	36
Raamatud	
Mõistata	40
Anu televiisor	42
Kohtumine jäätiseputka juures	46
Krõll	50
Nublu	52
Klaabu	56
Teatris	
Teatris (I osa)	60
Teatris (II osa)	64
Ilus pesakast	68
Lisad	
Mis ma sain?	73
Karula rahvuspargis (lindude söögimaja)	74
Minu vastlapäev	75
Pidupäev	76
Anu televiisor	77
Kohtumine jäätiseputka juures.....	78
Krõll	79
Nublu	80
Klaabu.....	81
Teatris	82

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

ISBN 978-9949-524-78-5

9 789949 524785